

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona
Egy hónapra 3 korona

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona
Egy hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
Egy soros hirdetésre egy soros 30 fillér
minden sorvetkezéskor 16 fillér

Nyitási díj 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 151.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 23. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, július 22

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérolók: Aradmegye középpontjai.
- Választóreform és létezmények.
- Törökország a hármasszövetségben.
- Cigányok bünszövetsége.
- Eulenburg herceg szimulá?!
- A Potemkin menekültje.
- A Nemzeti Színház új igazgatója.
- Az altábornagy üldözöl.
- A direktor ur házassága.
- Nyár van.
- Gromon Dezső öngyilkossági kísérlete.
- Elzúllott színész.
- Tarkaságok.
- Téma: A bizonyíték. Írta: Sz. Szigethy Vilmos.

Aradmegye középpontjai.

Arad, július 21.

Mi is „vidék” vagyunk és a mikor arról a vidékről beszélünk, a melyik még utánunk következik, nem a nagyvárosok okán történik. Nem azért, hogy ebben a háttérben mi nagyobb városnak, előkelőbbnek láttassunk. Budapest se jut közelebb Párishoz azáltal, hogy Szegedet, Aradot, Váradot falunak nézheti; s mi se hasonlítunk Pesthez az által, hogy nálunk is kisebb városkák vannak.

Annak, hogy a vidéket, a magunk vidékét emlegetjük, komolyabb oka van. Aradmegyében lassan-lassan, se már észrevehetően bontakoznak és fejlődnek ki a kisebb középpontok. A megyében eddig csak Arad jelentett valamit; utána egyéb nem következett, csak a falu. Más városa a megyének nem volt, még rendezett tanácsuja se. Most azonban változik ez az állapot s a változásnak egyik aktuális jelensége, hogy Győrök vasuti székhely és

középpont lesz, a mi által kétségen kívül nagyot lendül a jövő felé.

A fejlődést, a haladást nem akkor érdekes szemlélni, amikor az nagy szárnycsapásokkal rohan előre, hanem a mikor első erejével indul meg. Kicsinyes dolognak tetszik, de a valóságban igen érdekes a megye forgalmának, gazdasági életének kifejedéséit megfigyelni. A népesség dolgában vezető két Pécska, amelynek egyesítése kész anyag lenne Aradmegye első rendezett tanácsu városához, ha ez a városforma praktikus és tetszetős lenne; Ujszentanna, amely a megyében elsőnek alapít az elemi iskolánál magasabb, polgári iskolát; Pankota, a főútvonalban sorakozó, élénk kereskedelmével, amely kicsiben az aradi főter forgalmára emlékeztet; Kisjenő, amelynek fejlődéséhez a nagy uradalmak adnak talpatot; Gurahonc, a hegyvidéki fatermelés középpontja, Radna, az erdélyi forgalom egyik összekötő szeme; Világos és Győrök, mint a borvidék gócai, Borosjenő és Buttyin mind lépésről-lépésre haladnak a gazdasági fejlődésben, s mind közelebb jutnak ahhoz a ponthoz, amikor valamely hely nem csupán bizonyos számú emberek együttélésére, közös keresetere szolgál, de a forgalomban, a kulturában hivatást teljesít.

Ezeket megfigyelve, talán aktuálissá válik annak a kérdésnek feszegetése: vajjon ezeknek a kisebb középpontoknak gazdasági fejlődése, növekedése ártalmára van Aradnak, s nem tőlünk ves-i-e el a tápláló erő bizonyos részét? A példák és az élet az ellenkezőjét mutatják. Temesvár fejlődésének nem állotta útját, hogy a

szomszédságában fejlődött Versec, Fehértemplom, Pancsova; Szegednek se ártott Szentés és Hódmezővásárhely, sőt Makó. Az élet inkább azt bizonyította, hogy az ily közel levő kisebb központok nemcsak nem versenyzői a nagyobb középpontnak, de ezt erősítik, gyarapítják. Az ily helyeken a fejlettebb igények, az előrehaladottabb jólét és forgalom növelik a fogyasztást, amelynek legközvetlenebbül a kisebb városok legközelebbi központja szolgáltat anyagot. Szóval, ha Győröknek növekszik az ipara, ez nemcsak azt jelenti, hogy a mit a Győrök vidékén levők eddig Aradon vettek, azt ezután Győrökön veszik meg; hanem azt, hogy a győri iparos ezután többet fog venni Aradon anyagban, számszámokban és a maga személyes szükségleteiben.

A város féltékenység nélkül, tiszta örömmel nézheti a megye nagyobb helyeinek mindjobban észrevehető fejlődését, növekedését. Már magában azért is, ha fölfelé, a fővárossal szemben a decentralizációt kívánjuk, akkor pártolnunk kell azt lefelé is; de ez a másik decentralizáció is csak üdvös lehet ránk nézve. Igaz, hogy Arad forgalma nem csupán Aradmegyéből táplálkozik, hanem magába olvasztja Csanád-, Békés-, Hunyadmegyék és Temesmegye egy részének keresletét; de az, ha a legközvetlenebb környék erőben gyarapszik, növeli Aradnak jelentőségét, gazdasági hivatását.

S amíg a városnak nincs oka a vidéki középpontok haladásától tartani, a vármegye vezetőségének különös súlyt kellene erre a jelenségre, ennek a folyamatnak siettetésére helyezni. Külön, ve-

A bizonyíték.

Írta: Sz. Szigethy Vilmos.

A felsenstein nagyhercegség igen kiterjedt birodalom volt és erre vonatkozólag számos történetről följegyzés maradt hátra. Tesszem azt, élénken emlékszik rá még minden diplomata, milyen ribillió támadt a felsenstein nagyhercegségének felbomlása idején. Fügyes Antal ugyanis úgy rugta föl a labdát, hogy a szomszédos dinasztia határsértést ordított egy héttig és boszúból árvizet eresztett Felsensteinra. Itt ugyanis árvizet mondtak, holott egy elcsapott udvari író, aki napi három koronáért évtizedekre való volt kénytelen összehasználni, a favágók bálján szótében hosszában hangostatta, hogy a szörnyűség volt veszedelme a birodalom felét döntő furdokád okozta.

Az öreg hercegnek kilenc gyermeke volt, az öreget egyébként Möríc Aladár Bélának hívták, a vén, hülye tituluson kívül. Elég nem szép a papoktól, hogy nem látnak a keresztelés alkalmával azonnal a jövőbe s nem ruházzák föl az újszülötteket az őket megillető névvel.

Elég az hozzá, hogy a birodalomban kilenc gyermek várta bizalom és remény közepett, vajjon mikor üti meg a guta Möríc Aladár Bélát, mert fenét ér így az élet egy

megveszekedett garas nélkül, amikor a koronás is arcátlan módon bocsátkozik felség sértésekbe, főleg azonban nem hitelez. Ha közbe lép a guta, még mindig lehet valamit kitalálni, utójára hagyva a jótékony célu gyűjtést.

Ez a klasszikus pillanat csak nem következett el s így ne is időzzünk mellette sokáig, mert kár az időért. Inkább térjünk vissza a gyermekekhez, akik közül Emma Rozália Borbála elérte immár tizenhatodik évét és még mindig probléma gyanánt szerepelt Möríc Aladár Béla előtt.

— Ez a leány, mondta néha bizalmas kettesben ülve, feleségének az öreg — ez a leány nem az én leányom.

— Talán a szomszéd! rikácsolta a hűségos hitves. Megint megőültél, hogy ilyenmit beszélés?

(Ez a „megint” fontos államtitkokat tartalmazhat, miért is a szorgos kúrtásra eszennel felszólított minden hisztorikust. Ott ülnek végre tiszta bort a pohárba!)

— Én valóban olyasmit gondolok, hogy igazad van, asszony, mindössze a szomszédal nem tudok tisztába jönni.

A fejedelmi fenség a hasonló beszédet fölötte röviden intézte el. Azt mondta ugyanis koronás urának:

— Az ángyod térgye!

Az öreg azonban nem elégedett meg ennyivel, mert feltétlenül tisztánni akarta a kérdést. Főlkérését különféle szakértőket, mind-egyikkel közölte bizalmasan a gyanuját s ka lendárium-csinálókat vonva bele a zárt körbe, egybevetésnek mindent, még asszonyi hűséget is, perze, csak a lehetőség határain belül.

— A legjobban az aggaszt, hogy semmi családi vonást nem tudok benne fölfelelni. Egy parányi lencse is elég volna, mert hiszen nem vagyok fukar s a magaméi közül készséggel átengedek akárbányát. Különös állá van, mas a szeme színe. — én megbőndülok, ha nem szerzek bizonyítékot.

Az udvaroncok javarésze esküdzötti égraföldre, hogy Emma Rozália Borbála tiszta fejedelmi vér, csak a miniszterelnök volt olyan kaján, hogy elősegítette a tévhitét. Ugy látja, hogy a fenséges urnak így tetszik jobban, követezőleg uszította egyre:

— Magam is ezen a véleményen vagyok, nagy jó uram, bár adná az ég, hogy ne mondjak igazat!

— Én bízom benned, Samu, te vagy az én leghívebb emberem.

Es Samu, a miniszterelnök, ugratta tovább is gazdáját, mert ennek az örve alatt haza-vitathette az udvari fákamra minden készet, statisztikai pontossággal háromnegyedél vágott búkkót.

zető programpont legyen ez a vármegye közigazgatásában, amelyet az ilyen törekvés emelhet ki a pusztá bürokratizmus levegőjéből. Eddig a vármegye körülbelül a véletlenre bízta ezt; ha így is szép eredményekre jutott, egy kevés igyekezettel, egy kis ambícióval rövid idő alatt még nagyobb siker követi ezt az új feladatot: amelyben a községeket várossá neveli.

Választóreform és létszámemelés.

Huszezer katonát kérnek?

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése —

Arad, július 21.

Több heti angliai nyaralása után tegnap éjjel hazaérkezett *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter. A belügyminiszterre tudvaleg a legközelebbi jövőben igen fontos politikai szerep vár, melyet nemrég maga jelentett be a képviselőház egyik ülésén. *Mezőfi Vilmos* egyik interpellációjára válaszolva, azt mondta akkor a miniszter, hogy az általános választói jogról szóló törvényjavaslatot az országgyűlés őszi ülészakánának elején, talán első ülésén be fogja terjeszteni. Ha nem terjesztené be, tovább egy percig sem marad a miniszteri székekben.

Ezt mondta nemrég *Andrássy*, érthető tehát, hogy mivel különben is rövid idő választ el a Ház összeülésétől, a belügyminiszter megérkezéssel egyidejűleg különféle hírek kelnek most szárnyra a választói reformról. A most érkezett hírek szerint *Andrássy* a már kész reformtervezetet a jövő hónapban a király elé terjeszti és megkéri ahhoz az előleges szentesítést. Ha a király ekkor is változtatást kívánna a javaslatot, *Andrássy* lemond tárcájáról.

Ezzel egyidejűleg egy másik, állandóan kísértő ügyről, a létszámemelésről is érkeznek hírek. A mostani hírek szerint a kormány az ősszel 20000 ujonctöbbséget megszavazását kéri némi katonai nemzeti engedmények fejében.

Emma Rozália Borbála, ifjú hajadonhoz illően, föltötte szemérmes leányzó volt, mindaméltán ártatlan, akár a hasadó hajnal és ráiv, mint valami megcsalt férj.

A természet romlatlan gyermeke gyánánál sobsem tudta megérteni, hogy mit víhog a szobalány, mikor az inassal öltözteti magát s mi van azon mosolyogni való, hogy az egybekben csinos és ügyes fiú maga hussa a fejedelmi lábakra a lovagszirma arányába vesző selyembarisnyákat?

— Te ugy röhögysz — mondta a leánynak finom gunyvat — mintha pávatollal csiklandoznál a nyakadat.

És sarkon fordulva, rendez napi sétájára indult a liborális ifjutól követve.

Az erdő, amelybe őzont mentek szivni, bizonytalan nagyságu volt. Először néhány kataszteri mérnök állapította meg a területét, még pedig három holdban. Akkor a szomszédos országbell mérnöki testület gunyverseket irt, elhíresztelve, hogy ezen kataszteriek be voltak rugva, de még pápaszemet is alkalmaztak finom domboru üveggel.

Igy alaposan összezavarodott az egész térképár s kiválóan szükséges volna, hogy nemzetközi matematikus csoport találja fején a háromszöget, az elmaradhatlan pontos adatokat sem tévesztve szem elől.

Az uralkodó hercegi kisasszony mindisonáltal teli tudóvel szelva magába az őzont és teli szájjal csókolta *Guszáv Róbert* Gagobertmondván nek, amnt következik:

Mindkét kérdésről itt következik fővárosi tudósítónk jelentése:

Vagy — vagy!

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter az éjjel Londonból, ahol szabadságidejét töltötte, hazaérkezett. Mint értesülünk, a belügyminiszter Londonban nemcsak szóval, de behatóan tanulmányozta az angol választójogot és az ottani választási rendszert. Most, hogy hazaérkezett, a belügyminiszteriumban kettős erővel dolgoznak a választási reformon.

Politikai körökben már kezdenek megbarátkozni a plurális választójoggal, csak a szociálisták és az ugynevezett radikális pártiak kelnek ki hevesen ellene. *Kristóffyék* csodálkoznak azon, hogy a király megadta az előzetes szankciót *Andrássy* javaslatához. Viszont függetlenségi párti politikusok beszélnek, hogy a király a javaslatot kétszer is visszaadta *Andrássynak* és csak miután *Wekerle*, *Kossuth* és *Apponyi* megmagyarázták a felségnek, hogy a magyarországi speciális viszonyok mellett az általános egyenlő szavazati jog valósággal veszélyezteti a legfőbb állami érdekeket, járult hozzá a király a plurális választójoghoz, dacára annak, hogy a paktum 8. pontja, melyet *Kristóffy* teljes szövegében nyilvánosságra hozott, világosan kimondja, hogy a választójog nem lehet szűkebb keretű, mint aminőt a *Kristóffy* ismert javaslata foglal magában.

A választási reformra vonatkozó törvényjavaslat tervezete már teljesen készen van és több tekintélyes képviselő azt már kézhez is kapta. A belügyminiszteriumban most lázasan dolgoznak a kerületek beosztásán, melyhez az anyagot a főispánok és a törvényhatóságok által beszolgáltatott adatok szolgáltatják.

Andrássy gróf ma délelőtt már fent is járt minisztériumában, ahol átvette az ügyek vezetését. Hír szerint a belügyminiszter már a jövő hónapban audienciára megy a királyhoz *Ischlbe*. Itt előterjeszti a választóreformról szóló utolsó törvénytervezetét. Ha ehhez a király megadja az

— Te vagy az ország legbájosabb embere, aki nélkül élni sem lehetne ilyen piszok környezetben.

A fiú ellenben mondá:

— Kesit csókolom, szépen köszönöm a hozzám való jóságát.

D: hazudott, mert nem a kezét csókolta, hanem a füle tövét, meg a száját.

— *Guszáv Róbert* *Dagobert*, folytatta egyszer a leány, ugy érzem magam, mint a madár, aki melegebb éghajlat után vonzódik. Van-e pénzed?

— Igen kevés, mert már két éve nem kaptam bért, csupán a fenséges nagymama juttatott olykor egy kis borralalót.

Eg ez is, meg fogunk sződni!

Másnap tüvé tették az egész országot, de a szerelmes párnak nem tudtak a nyomára akadni. Óriási volt a botrány, de hát már meg volt. Itt nem használt sem a dühöngés, sem a káromkodás, hasztalanoknak bizonyultak, sőt föltétlenségessé váltak az összes szentek, mert a kisasszony a hivatalos lap szerkesztőségéhez intézett sorokban jelentette be buccuját. A redakció épen dühöngött, indíttillik végleg elszakították az udvarmesteri hivatalban a pauszálóját, — azért első helyen közölte a bulleint.

Minden busulók között egyedül az apa, *Móricz Aladár Béla* maradt nyugodt.

— Hála Istennek, — mondotta — végre egy cselekedet, amiből föltétlenül meg tudom állapítani, hogy uralkodóházam véréből való!

előzetes szentesítést, akkor a javaslat még szeptember végén vagy október elején a Ház elé kerül. Ha azonban az udvar újból akadékoskodik, akkor *Andrássy* levonja a konzekvenciákat és elhagyja állását. Szilárd elhatározása, hogy javaslatán többé nem változtat.

A létszámemelés és a trónörökös.

A választói reform beterjesztése után — ha ez tudniillik simán megtörténik — a kormány egyes hírek szerint a létszámemeléssel fog előhozakodni. Ez — írja ma esti számában „A Nap” — már befejezett tény. Mivel azonban a létszámemelés különösen függetlenségi körökben erős ellenzékre akadna, a kormány ellenszolgáltatásul a magyar szolgálattal nyelvet akarja hozni. Ez irányban már többször folytak tárgyalások a hadvezetőséggel és hír szerint csak a trónörökös állja útját ennek a megoldásnak. A hadvezetőség 20.000 katonával kér többet, még pedig olyanformán, hogy a parlament tíz évre szavazza meg az ujonclétszámot.

Törökország a hármasszövetségben.

A szultán tervei.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 21.

A *Novoje Vremja* konstantinápolyi tudósítója szenzációs hírről értesíti lapját. Az orosz ujság szerint a szultánnak komoly szándéka, hogy csatlakozzék a hármasszövetséghez. A török hadsereg egykori német tanítómesterét, *Goltz* pasát, erre való tekintettel sürgősen Konstantinápolyba hívatta. *Goltz* még ma is a török fővárosban van. Annak idején *Bismarck* akarta rábírní a portát arra, hogy a hármasszövetséghez csatlakozzék, de feltételképpen kikötötte, hogy a porta az állami bevételek nagy részét a hadsereg és a haditengerészet modern nivóra való emelésére fordítsa. Törökország akkori szent-pétervári nagykövete, *Sakir* pasa, azzal a megokolással akadályozta meg ennek a szövetkezésnek a létrejöttét, hogy Oroszország ebben az esetben feltétlenül háborút indítana Törökország ellen.

Most a szultán kívánsága, hogy Törökország Magyarország-Ausztriával, Németországgal és Olaszországgal védő- és dacolószövetséget kössön. A szultán határozatának Anglia magatartása a közvetlen oka. Angolország folyton jobban terjeszkedik a porta rovására és egyik gyarmatát a másik után alapítja török területen. A szultán most attól fél, hogy Anglia folytonos terjeszkedése végül is Törökország teljes megsemmisüléséhez fog vezetni.

A szultánnak továbbá az a terve, hogy az örökösödési törvényt megváltoztatva, negyedik fiát, *Burhaneddint*, akit egy európai hercegnővel szeretne összeházasítani, ülteti utódjaként a török trónra. Ezzel egyuttal a török uralkodók soknejűségének is végét vetné.

Cigányok bünszövetkezete.

Letartóztatott betörők.

Akik a hegyaljai kolnákat fosztogatták.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Evek óta keresi az aradi királyi ügyészség egy nagy betörő banda tagjait. Ezek az aradi Hegyalját tették sűrű egymásutánban következő betöréses lopásaikkal bizonytalanná. A banda tagjai cigányok voltak, elfogták őket, megindították ellenük a bünvádi eljárást s azóta mintha kámforra váltak volna, úgy eltűntek. A csendőrség nem volt képes a nyomukra akadni. Hét rendbeli nagyobb büntény terheli a veszélyes társaság tagjainak lelkét, de a törvény nem tudott leszámolni velök, mert nem lehetett őket kézrekeríteni. Országosan köröztette a bűnösöket az aradi ügyészség s minden rendőrség, csendőrség nyilvántartotta *Danyila* Mitrut és társait, akik aradi uri családok hegyaljai kolnáiba hatoltak be erőszakos módon s vittek el mindent, a mi mozgatható volt.

Végre ma az aradi rendőrség kezei közé kergette a banda egyik tagját a nyomor. Green Nándor tb. főkapitány azonnal felismerte benne *Danyila* cinkosát. A csavargó cigány nem is tagadott, elmondta, hogy ő az évek óta keresett betörő s a felesége, akit a telefonon értesített csendőrség kihallgatott, a feletti elkeseredésében, hogy az ura rendőr kézre került, elárulta a többi gonosztévőt is.

A következő tudósításban mondjuk el a betörő banda elfogatásának részleteit:

A gájl rendőrkapitányság már napok óta megfigyelt egy Gájban csavargó cigányt, aki házról házra járkált s felajánlotta útfoldozó tudományát. *Bámer* kapitány nem találta valami bizalomgerjesztőnek a cigány viselkedését s előállította. *Kovács* Józsefnek mondta magát, lelesdi születésű, 21 éves. Minthogy igazoló okiratai nem voltak, ezért az aradi főkapitányságra kísérték.

Itt már azt mondta, hogy *Kovács* Miklós a neve s hogy hol született, azt a világegyetem nem árulta volna. Sejtette, hogy bajbakerült, mert mint utólag bevallotta, a környék cigányai óva latik egymást attól, hogy az aradi rendőrség kezére kerüljenek.

— Tudtam, hogy itt bebukom, mert az aradi kapitány kilesi a vesémet is, — hajtogatta szomorú hangon az atléta természetű cigány, akit két csendőr is alig tudott megfékezni s *Green* főkapitány kérdéseire úgy felelt mint a tanuló, akit tanítója kérdez.

Mikor *Green* elé hosták s *Kovács* Miklós nevet mondott be az elfogott, a főkapitány egész találomra azt kérdezte tőle:

— Nem te vagy *Lelesdről* az a híres *Kovács* Jóska, akit én régen várok?

Egész testében megrémegett a hatalmas ember s egy szempillantás alatt összetörve így szólott:

— Én vagyok s büsmerem mindent. Elmondotta kérdés nélkül, hogy 1906-ban *O. Paulison*, 1905-ben *Barackán* s 1908-ban ismét *O. Paulison* hét ízben tört be a társaival *Danyila* Mitruval, *Kovács* Flóréval, *Kovács* Trajánál különböző kolnába s óriási károkat okozva, elloptak szűstneműt, ruhát, élelmiszert és mindent, ami kezükbe akadt.

Megállapította a főkapitány, hogy 1905. november 25-ikén *Schwartz* Adolf kárára, 1904. augusztus 10-ikén özvegy *Andrényi* Károlyné és *Bódi* Bódog kárára *Ópaulison* hét ízben tört be, 1906. október 25-ikén *Rittlich* Démonkosné kárára ugyancsak *Ópaulison* négyszer követte el betöréses lopást. Az idén február hó 12-ikén *Fröhlich* József, *Bogdán* Adorján, *Stichmayer* József, *Schmidt* Ferenc *Ópaulison* lakosok házának ajtótörték fel és hatoltak be, kocsli számra hordva el azokból az ingóságokat.

A radnai csendőrséget azonnal telefonon értesítette az aradi rendőrség a történetekről s arra kérte őket, hogy állapítsák meg *Kovács* József személyazonosságát. A radnai csendőrök a cigány feleségét keresték fel s megkérdezték, hol az ura?

— Elment koldulni, mert nincs mit enni, — felelte az asszony.

— No nem hal éhen, — vigasztalták a síránkozó nőt a csendőrök, — jó helyen van, az aradi rendőrség gondoskodik róla.

Az asszony, mint a furia ugrott fel s rikácsolva ordította:

— Ha az én uramat elfogták az istentelenek, akkor fogják el a többit is. A *Danyila*, meg a *Traján*, meg a *Flóra* *Kladován* vannak, tartóztassák le.

A csendőrök ma le is tartóztatták az évek óta keresett betörő bandát.

Eulenburg herceg szimulál?

Harden Miksa leleplezése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 21.

Eulenburg Fülöp herceg állapota a tárgyalás elhalasztása óta hir szerint nem javult. A tárgyalás szünetelése óta egyik-két érdekesebb mozzanat híre terjedt el. *Ernst* halász régi gyontatója *Ernst* felhatalmazására kijelentette, hogy a halász már tíz évvel ezelőtt szólott neki a herceggel való erkölcsstelen viszonyáról.

A *Matin* berlini levelezője előtt érdekes nyilatkozatot tett *Harden* Miksa az *Eulenburg*-pör elnapolásáról. O — ugymond — várta a pörnek ilyen kimenetelét és már hónapokkal ezelőtt megmondta, hogy a vádlott ki fogja magát vonni az ítélet alól, ha az ránézve kedvezőtlennek ígérkezik. *Eulenburg* mindenestre beteg, de mégis értett ahhoz, hogy csodálatos inszenzirozó művészettel betegségét védelmére használja fel.

Arra a kérdésre, hogy ő maga nem találja-e *Eulenburg* herceget szájalomra méltónak, azt felelte *Harden*, hogy ő minden vádlott iránt szájalmat érez, de *komédiának tartja*, hogyha egy harcot megkezd, s akkor a megsebesült előtt bókákat mimeljen.

Harden kijelentette ezután, hogy *Kistler* udvari tanácsos még egy második kísérletet is tett, hogy *Ernst* tanut hamis esküre bírja. *Kistler* 1908. februárjában a hercegtől levelet vitt *Ernst*nek, melyet ő, miután *Ernst* elolvasott, ismét magához vett és a hercegnek visszaadott. *Brand* tanu is szenzációs részleteket mondott el kihallgatásakor. *Brand* — ugymond *Harden* — bizonyosan nyilatkozott azokról a vonatkozásokról is, amelyek *Brand* és *Bülow* meg az *Eulenburg*-pör között vannak.

A hírlapíró legutolsó kérdése ez volt:

— Nem sajnálja-e Ön ezt a harcot amely Önnek pszichikailag és anyagilag annyi áldozatába került és amely anny szennyet kavart fel?

Harden így felelt:

— Nem, ez szükséges volt. Az újabb idők legnagyobb német férfija, *Bismarck* szükségesnek tartott egy ilyen tisztogatást és amit *Bismarck* a népek és a dinasztianak kívánt, azt hivatásos honmentők sopánkodásai sem nyomhatják el. *Bismarck* meg van boszulva, nemcsak általam, a hatalom nélkül való író által, hanem a dolgok kikerülhetetlen fejlődése által is.

A Potemkin menekültje.

Aradon is járt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Kitűnő fogást csinált legutóbb a kolozsvári rendőrség. Sikertelt letartóztatnia a pár évvel ezelőtt az odesszai kikötőben állomásozó *Potemkin* csatahajón végbement tengerészlázadás egyik aktív szereplőjét, ki azóta előbb a szomszédos országokban, majd Magyarország különböző városaiban bolyongva — így *Aradon* is — betörésekből és lopásokból tartotta fenn magát. A letartóztatás — mint tudósítónk jelenti — épen abban a pillanatban történt, amikor egy üzlet feltörése után a zsákmánnyal tovább akart állani.

A *Deák* Ferenc utcai járó-kelők délben egy és két óra között egy magas, szőke fiatalemberre lettek figyelmesek, aki a 46. szám alatt levő, *Székely* Sándor tulajdonát képező mészárszék boltajtáját nyitogatni próbálta.

A zár nemsokára engedett és a fiatalember belépett az üzlethelyiségbe. Az időközben nagy tömeggé összegyűlt járó-kelők hallgatóztak, hogy mi történik benn az üzletben. A pénz csörgésének hangjára azonnal tisztában voltak, hogy betörővel van dolguk.

A betörő észrevehette, hogy baj van, mert egyszerre hirtelen feltárta a bolt ajtaját s a meglepett sokaság gyűrűjét áttörve, futásnak eredt. A tömegből többen utána eredtek és a Hunyadi-tér sarkán posztoló rendőrnek sikerült a vakmerő embert megragadni és a rendőrségen előállítani.

A kihallgatást vezető readőrlistát előtt érdekes vallomást tett. Elmondotta, hogy *Orlovsky* Gedeonnak hívják, odesszai származású, 28 éves tengerész. Az odesszai kikötőben a *Potemkin* hajóra volt beosztva. Az orosz-japán háború lezajlása után a katonaság lázongani kezdett, melynek példája a tengerészekre is átragadt. Ők egy este ráámadtak a tisztekre, azokat legyilkolták és a hajót hatalmukba kerítették. A hajó pénztárát felölték és szétosztották maguk között. Neki 8000 rubel jutott. Egy alkalommal, mikor a hajó a part mellett vesztegelt, ő leszökött róla. A határon szerencsésen átjutva, bejárta Romániát és Szerbiát és a múlt hó elején bejött Magyarországra. Járt Budapesten, Szabadkán, Aradon, Temesváron s legutóbb Brassóban. Azt állította, hogy éppen Kolozsvárra érve, fogyott el a pénze és azért vetemedett lopásra.

A rendőrség azonban nem hitte el az utolsó betűig a lázadó matróz érdekesítő elbeszélését. És pedig annál inkább nem, mert a motozás alkalmával zsebében találtak betöréshez szükséges tolvajkulcsokat és reszelőket, egy aranyórától Brassóban kiállított zálogjegyet, aranygyűrűt, melybe C. S. monogramm

volt vésvé, azonkívül egy budapesti szabócég nyugtáját, melyben a cég Hermann Gyulától 60 koronának, egy rend férfiruha árának átvételét ismeri el.

Később maga is bevallotta, hogy az országban különböző árnevek alatt fordult meg, de tagadta, hogy valami bűn elkövetése terhelné lelkét.

A nyomozat során megállapították, hogy Orlovsky csak tegnap reggel 6 kezett Kolozvára. A rendőrség személyleírással táviratot küldött az ország nagyobb városaiba s felhívta a rendőrkapitányságokat, hogy nyomozzanak a bolygó tengerész viselt dolgai iránt.

A rendőrségen még egyszer kihallgatják és azután átkísérik az ügyészséghez.

Nagyzási mánia.

Baleset a gaj—rácfertályi expressz vonaton.

A lóvasut elgázolt egy aggastyánt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, július 21.

Szenzáció! Szenzáció! Miért gyülekezik a tömeg az Asztalos Sándor-utca sarkán? Talán az aszfaltosó legények kincset találtak a Szabadság tér kockaköve alatt? A piac elköltözött onnan s napok óta idilli csend borult a hatalmas térségre.

Miért a csődület, lármá, zaj, zivaj? Csak nem Bocskó Daniél polgárbiatos gyűjtí Asztalos Sándor honvédőrnagy zászlaja alá a halált megvető vöröspikásokat? A vár tájéka csendes, a szél sem mozdul, az ágyu torka üres, nem bőmöl, nem szór tüzet a vértanuk városára.

Miért akkor a szokatlan csoportosulás délelőtt, mikor minden aradi polgár a dolga után szokott sétálni? A mosiban sem mutogatnak ilyenkor szenzációs mozgásokat s az utca sarkán nem is a hadsereg vitéz fia állják el útját az arra sétálóknak.

Nagy, nevezetes és ritka eseménynek kellett történnie a Rácfertály torkolatán, hogy felkelülk a nép, mint a fővény a tenger partján. Megakad a közlekedés. A fűrge autobusz szofförje hiába játssa zenés kürtjén a legülkisekettebb „indító” dalt, a rendőr káromkodása mint a röpke sóhaj véss el a levegőben, a nép nem mozdul, habár mozog. Szabályosan mozog, sőt ennél többet tesz: ring.

Ringó néptömeg ugyan a legritkább látványosságok közé tartozik, de ha elmondjuk, hogy ringásának oka is a világ teremése óta csak egyszer ismétlődött meg, akkor érthető lesz a ringó tömeg.

A nép a nevetéstől, a kacagástól, a hahotától ring. Szabályosan; előre és hátra. Kacag, nevet és hahotázik, mert — a lóvasut felséges humorát követett el. A Noé bárkája — ez alatt a lóvasut kocsija értendő — vén napjaira ifju vér csörgedezését érzi pléhből készült bordái alatt és — embert gázol.

A lófejű, melyet még dinamittal sem lehetett volna méltóságatlan lassúságából ki-zökkenteni, ugrándezik és embert tipor. Nem kacagni, nevetni, hahotázni való látványosság ez? Ilyet mutasson a mozi!

A 15 ös számú lóvasuti kocsit elé fogott táltosok, amelyek mindkét szemükre vak-sággal vannak megverve, mióta az autobusz meg-írdult, bunak eresztették csontos fejüket s folyton a földön lógatják. Ugy látszik, az istállóban tartott lögyülésen igen szomorú beszédek hangzóttak el a lovak és lóvasutok alkonyáról s bosszút esküdiék végnapjaik megromlója — az ember ellen.

Ma az első kínálkozó alkalmat fel is használták bosszujuk kitöltésére.

A Szabadság téren vándorsorgott keresztül Fekete György 88 esztendő aggastyán, aki szegény, az égydörgést is légyzűmmögésnek mondaná, mert — süket s örök éj zaka borult szeméire, mert — vak. Ezt a szerencsétlen nyomorákot szemelték ki a girhesek áldozatul. A száz mázsás kocsit neki rándították s a tehetetlen öreget leütötték lábáról.

A kocsit kerekkel közbe került. Azonban, úgy látszik, a lófejű csak a hatalmát akarta fitogtatni. Csak elrettentő példa akart lenni az emberitprás. Az öregnek nem történt más baja, minthogy azt a tyukszemét, mely már hetek óta kincsa, ott hagyta a nagy csata színhelyén. Mintha új erőre kapott volna a lóvonattal való érintkezéstől, vidáman talpra állott s elment — a városházára feljelenteni a lóvasutat.

... Hát ezért ringott a tömeg, homéri kacagás, nevetés és hahota között az Asztalos Sándor-utca sarkán, a Rácfertály torkolatában.

Elzúllott színész.

Egy kalandos életpálya.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 21.

Ma délután a fővárosi rendőrség kitiltotta Budapest területéről Eperjessy-Laudon József színészt, akinek néhány évvel ezelőtt versenytállója volt a fővárosban és szörnyű költséző életmódot folytatott.

Eperjessy Laudon József valamikor borbélylegény volt a vidéken, de valaki fölfedezte, hogy szép hangja van, hát fölcsapott színésznek. Előbb a vidék kisebb városaiban színészkedett, majd fölment a fővárosba és ott megismerkedett egy szép fiatal színésznővel, akivel közös háztartásra lépett.

A kis színésznő viszont megismerkedett Kilián János dúsgazdag budapesti könyvkereskedővel, aki viszonyt kezdett a leánnyal. Ettől fogva Eperjessy Laudon József folytonosan zsarolta a gazdag kereskedőt, s emiatt egyszer el is ítélte a bíróság.

Kiliánt a színész folytonos zaklatásai sem idegenítették el a leánytól, akit nagyon megszeretett, s amikor meghalt, végrendeletileg kétszáz ezer koronát hagyott rá.

Az így hirtelen meggazdagodott színésznőt, aki szerette Eperjessyt, a fiu feleségül vette és a leány örökségéből nagy urin módon kezdett élni. Versenytállót tartott és lovai a versenyeken futottak. Az okatlan költsézős a bohém házaspárt ismét a nyomorba süllyesztette. A sok pénz elment és az utóbbi időben Eperjessyék olyan szegények voltak, hogy fürdőszobájában laktak.

Eperjessynek régi ismerőse volt Feld Mátyás, a fővárosi városligeti nyári színház igazgatója, akitől a napokban pénzt próbált szerezni, de Feld megtagadott minden anyagi segítséget. Ez Eperjessyt annyira fölhaborította, hogy a színház előtt tettleg inzultálta a direktort. Ezt a fővárosi lapok annak idején meg is írták.

Néhány nappal ezelőtt Eperjessy ellen egy szakácsnő följelentést tett a budapesti rendőrségen család címén, de a színész valahogyan kiegyezett a szakácsnővel és az visszavonta a följelentést. Ettől

fogva a rendőrség állandóan figyelte a kalandos életű férfit, akiről ma megállapították, hogy eltűnt a fővárosból. A rendőrség erre ma ítéletet mondott fölötte, amelylyel örökre kitiltotta a főváros területéről, mert kétes egzisztenciának tartja.

NYÁR VAN.

*

A pofon.

Tegnapelőtt pofon csattant el Aradon a nyári színház előtt. Azt mondják, hogy ez volt az idén az első nyári pof. Az én értesülésem szerint már előzőleg is pofozkodtak az emberek, de nem szerettem a polemikát s nem vitatam el, hogy tényleg ez volt az első ilyen csattanós eset a nyáron.

Egészen más az én szerény törekvésem Egy kis kulturképet szeretnék festeni a hazánkban divó különböző pofonokról. Ha több szakismerettel rendelkezném ezen a téren, mintául venném Hermann Ottónak a Pókokról írott korszakos művét, vagy Kardos Árpádnak a rózsák egyes fajait bemutató szingazdag cikkei.

E helyett, amugy hevenyészve, sorolom föl azokat a tipikus pofonokat, amelyekről olvas'am, hallottam, anélkül, hogy bármelyiket osztogattam, vagy kaptam volna.

Már a zsenge gyermekkorban is előfordul a pofonnak nevezett tesztmozgás, melynek semmi közös sincs az atletikához. A kis baba rózsás kacsója osztogatja a mamának, dadának, ehhez az ósrégi szöveghez: „ciróka-maróka”. Ez a legedesebb pof, mely csakis annyiból felel meg nevének, amennyiben a tenyér ennél is érintkezésbe kerül az arccal.

Sokkal fájdalmasabb az a pofon, melyet az apa ad a fiának, tanító a diáknak. Ezt különben nyaklevelesnek is nevezik: hogy miért, örök rejtély marad előttem.

A koremai pofonokat mulató piraszt- és iparoslegények cserélik ki minden további következmények nélkül, legfeljebb a megtapintott arc dagad fel utána. Ennek válfajai: „ötös” és „csárdás” csak éppen fokozati tekintetben különböznek egymástól.

Nagy tévedés lenne azt hinni, hogy az ötös elnevezés pénzértékre vezethető vissza. A jobb kéz öt ujjától nyerte a nevet, míg a bíróság előtt szereplő pofért csakugyan öt forint (tiz korona) bírság jár. Ezt az utóbbi pofont már a műveltség nagyobb fokán álló egyén adja alárendeltjeinek, akik magukat nem tekintik párbajképesnek.

A párbajképes pofon kategóriába tartoznak a nagymarosi, síófoki, abbáziai és egyéb nyári, valamint az „alsós”, „tyukszemtiprasi”, „autobusz-tolongási” stb. lovagias pofonok Ezeket finomkodó emberek főképeles névvel leplezgetik.

A női pofon — inkább legyintés — kihívás ... csokra. A pofonütött férfi ugyancsak csakis így vehet magának elégtételt ezért a máskülömben súlyos sértésért.

A színpadi pofonok a komikumnak ósrégi és örökhatású eszközei. A régi olasz némajátékok éppen úgy nem nélkülözhetők, mint a mai cirkuszbohócok és ha valamely vigjátékíró cserben hagyja a szelleme, rendeztesen pofozkodást a szereplőkkel: tombolni fog a publikum.

Vannak azonban érzelmes színpadi pofonok is. A „Fourchambault család”-ban az öccs pofonütö a bátyját. Ez az első pillanatban torkon akarja ragadni, de erőt vesz rajta a szeretet, csokra nyújtja a megütött arcát és szeliden mondja: „Töröld le.”

Azt tudjuk, hogy ezek a színpadi pofonok — hamisítványok: egyik kéz csattantja a másikra. De volt a magyar énekművészetnek egy ragyogó csillaga: Hollósy Kornéla, aki esetenként öt forintot fizetett az öreg Benzának, hogy kedvére pofonlegyintesse.

Mert vannak ugynevezett pofozni való arccok, amelyek láttára visket az ember tenyere. Azok ta.

lajdonosai ugyancsak vigyázzanak, mert lépten-nyomon érheti őket — baleset.

Viszont vannak hirtelenkező emberek, akik — akár kell, akár nem — tüstént pofokodnak. Ezek, alkalmasabb médium híján, feljárnak Pestre a Városligetbe és a pofográfon egész vagyont — vernek el.

Milyen boldogok ezek az urak, ha olyan embertársuk akad utjukba — mert van ám olyan jámbor is — aki, ha a balarcát ütök meg, rögtön a jobbat nyújtja oda.

A képleti pofonok szinte fájdalmasabbak annál a mézároslegény pofnál, melytől elered az orrunk vére. Ilyen az, amelyről azt mondják: „Isten nem ver kézzel“, vagy a sorcsapás . . . de a főnöki pof — másnéven „orr“ — sem kismiska. Szerkesztőm például mikor három óra után öt perccel később jövök, finoman, szó nélkül csak az óráját nézi, de én úgy ézem mintha pofon ütöttek volna.

Rosta.

Gromon Dezső öngyilkossági kísérlete.

Hatvanegy végrehajtás.

Félmillió korona adósság.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 21

Az életunt államtitkár, a legelegánsabb mágnás második napja fekszik átlőtt tüdővel Budapesten a Papnövelde-utcában lévő lakásán. Az a revolverlövés, amelyvel tegnap kiakarta oltani sokak előtt irigyelt életét, nagy szenzációt keltett annál is inkább, mert az első pillanatban senki sem tudta, hogy mi lehetett az oka annak, hogy a báró látszólag gondtalan és vidám életét elakarta vetni magától. Most már bizonyos, hogy az anyagi zavarok adták kezébe a gyilkos fegyvert.

Állapota változatlan.

A nyugalmazott államtitkár állapota még mindig rendkívül súlyos. *Virostek* Győző dr. mentőorvos tegnap átadta a beteg fölött való felügyeletet Farkas dr. kórházi főorvosnak, aki ismételtén megvizsgálta a beteget. A vizsgálat eredményéről az orvosok ma délben jelentést tettek közzé. Ezerint Gromon báró az éjszakát nyugodtan töltötte. Hőmérséklete 36,1, érverése 88, közérzése jó.

A beteg állapotáról *Pekáry* József dr. kerületi rendőrkapitány hivatalos jelentést terjesztett a főkapitányság elé, ahonnan viszont a miniszterelnököt értesítették a kedvező jelentésről.

Az orvosok a mai nap kimenetele elé aggodalommal néznek, mert mára várják a krízist. Véleményük szerint, ha láz nem lép föl, a bárót megmenthetik az életnek. Egyelőre nincsen semmi jel arra, hogy sebláz komplikálja a helyzetet, s tekintettel arra, hogy a beteg nyugodtan fekszik, remélik, hogy elkerüli ezt a veszedelemet. De akkor még mindig fönmarad az az eshetőség, hogy a golyó roncsolásai következtében tüdőgyulladást kap az államtitkár, ami szintén végzetes lehet.

A felesége.

Több lap az öngyilkossággal kapcsolatban azt írta, hogy Gromon agglegény volt. Ezzel szemben a tény az, hogy az államtitkár nős s hogy évekké elzött

Zakó Milán volt főispán unokahugát vette feleségül. A házasság azonban nem volt boldog. Evékkel ezeltől elvált a feleségétől, aki azóta a telefonközpontban keresi meg a mindennapi kenyerét.

Gromon Dezső adósságai.

Nyilvánvaló dolog, hogy Gromon adósságai miatt akart az élettől megválni. Mint értesülünk, az utóbbi időben Gromon ellen *hatvanegy biztosítási végrehajtást vezettek négyszázötvenezer korona összegéig*. Ezekben az adósságokban érdekelve van Gromon több barátja, akik neki váltókat zsiráltak. Gromon báró az utóbbi hónapokban csak úgy tudta magát tartani az adósságok tömkelegében, hogy a szövetkezeteknél 100—300 korona részletfizetéseket teljesített. A csődötől is csak az mentette meg, hogy a vagyontalansági esküt letette.

Egy nevezetes affér.

Gromon Dezső és Kasics Péter, neves budapesti törvényhatósági bizottsági tag között évekké elzött erős affér támadt. *Kasics Fejérváry Géza báró és Gromon cég* cím alatt akkor nyílt levelet tett közzé, amelyben a leg-erősebb és igen kompromittáló vádakkal illette az akkori honvédelmi minisztert és annak államtitkárját. Falszólította ebben a képviselőházat, hogy küldjön ki parlamenti vizsgáló bizottságot és ott tárgyalja a *honvédelmi minisztérium „panamáit“*. *Schyltra* István miniszteri tanácsos, akit szintén megtámadott Kasics, provokálta Kasicsot. Gromon is megbízottakat küldött Kasicshoz, akik előadták, hogy felük nevében a brosúrának csak ama szakasszal miatt kérnek elégtételt, amelyek szerint Gromon könnyelműen elverte felesége és sógorneje vagyonát, a után elvált feleségétől és hozzászegődött egy asszonyhoz, aki másnak volt a felesége.

Kasics segédei kijelentették, hogy felük már régebben és több ízben támadta újságokban Gromont, aki akkor ezekért elégtételt nem kért. Nem tartják tehát helyesnek, hogy Gromon épen most és épen csak az említett részekért kért elégtételt, de még ebbe is hajlandók belemenni, ha Gromon megbízottai becsület szavukra kijelentik, hogy felük nem követte el azokat a csunyaságokat, amiket róla a brosúra állított. Gromon megbízottai erre nem vállalkoztak, Kasics segédei pedig nem engedték felüket az affér felett tovább tárgyalni. A levélben, melyet akkor a segédek Kasicshoz küldtek, kiemelték, hogy nemrégén Kasics a honvédelmi minisztérium tiszkarához intézett levélben azt állította Gromonról, hogy ő Kasicsot a lóvasúti panama ügyében ismételtén megakarta félemlíteni és Gromon akkor e sértő állításért elégtételt nem veit.

Az ugyanakkor lejátszódott Kasics—Schyltra afférban Schyltra segédei felvilágosítást kértek, hogy ki az a nő, akitől Gromonnal és vele kapcsolatban a brosúrában is van szó. Kasics segédei kijelentették, hogy ezt nem hajlandók megnevezni. A felek ezután mégis megállapodtak kard és pisztolypárbajban, de Schyltra segédei az utolsó pillanatban levélben kijelentették, hogy mivel Kasicsnak Gromonnal és Fejérváry báróval ellentétellen ügyük van, nem engedik meg a párbajt.

Most, évekké az affér után, egy hírlapíró beszélgetést folytatott ez ügyről Kasicsal. Kasics kijelentette, hogy Gromonnal évek hosszú során a legjobb viszonyban volt és ez a viszony csak ekkor szakadt meg, mikor neki Fejérváry báróval afféja támadt. Erről azon

ban most, mikor Gromon Dezső bíró ö magáról mondott ítéletet, nem akar megemlékezni.

Krízis előtt.

Éjjel jelenti fővárosi tudósítónk:

Gromon Dezső báró állapotában az éj folyamán rosszabbodás állott be. Az orvosok állandóan ágya mellett vannak. A krízis beállását már az éj folyamán várják.

A Nemzeti Színház új igazgatója.

Tóth Imre programja.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 21.

A hivatalos lapban ugyan még nem jelent meg, de már teljesen befejezett tény, hogy a budapesti Nemzeti Színház eddigi igazgatója, *Somló* Sándor elhagyja helyét, amelyre *Tóth* Imrét, a színház eddigi főszereplőjét nevelni ki a kultuszminiszter. *Somló* menesztését helyesli a közvélemény, de utódjának személyével nincs valami nagyon megelégedve. Azt mondják, hogy *Tóth* csak a Nemzeti Színház eddigi politikáját fogja folytatni, mely a konzervatív művészetet pártolja s a protekciós írónak kedvezett. Valószínűleg ezekre a híresztelésekre akar válaszolni *Tóth* Imre és ezért egyik fővárosi hírlapíró előtt bővebben nyilatkozott programjáról.

— Első dolga lesz, — mondotta *Tóth* —

hogy a Népszínházat átalakítja a Nemzeti céljaira. A gazdasági és művészi személyzet számára több építkezés is szükséges. A kormány a szakértők véleményére az új Nemzeti Színház építésénél elfogadta *Kéménydy* János tálalmányát, amely a színpadon *kiküszöbölt a színpadot, tolósszínpadot állít be* és úgy művészi-leg, mint tiszrendszertileg sokszorosan tökéletesebb a mai színpadnál. A Népszínház színpadja szintén alkalmas az új díszlet rendszerre és ezért az új darabok díszletel már úgy fognak készülni, hogy az új épületben is használhatók legyenek. A színház művészeti munkáját teljesen reformálni akarja. Megváltoztatják a drámaírási rendszert. Eddig az igazgató a bizottságtól visszautasított darabot is előadhatta, ami a külső befolyásra és protekcióra tág teret adott. Ezután a bíráló-bizottság döntése megfélembeszethetetlen lesz.

Tóth a beküldött és részben elfogadott darabokat most tanulmányozza. Az eddig elfogadott darabok előadására nézve is szabad keset óhajt magának fenntartani. Valószínű, hogy a már elfogadott újdonságokat is az új szervezett bíráló bizottság fogja felülvizsgálni. Az előadásokat a Népszínházban fogják megkezdni *szeptember elsején*. Valamivel később a régi Nemzetiben a bontás előtt bucsu-matiné lesz. A bontáshoz addig nem kezdnek, míg a pályázat az új színházra el nem dől.

Különbön már meg is kezdte a Nemzeti Színház az átköltözködést a Népszínházba. A népszínház-Vigopera alkalmazó tal azonban még mindig nincsenek elégtelve. A zenekar tagjairól mindeközéig senki sem gondoskodott, csak hitegették őket jobbról is, balról is. Emlatt nagy az elkeseredés a zenészek között, akiknek országos testülete ma a következő nyilatkozatot tette közzé:

Nyilatkozat. A Népszínház-Vigopera ügyével kapcsolatban a napilapokban sok szó esett a népszínházi zenekar tagjainak helyzetéről s ezzel kapcsolatban egyes lapokban a legkelendosabb hírek láttak napvilágot. A nagyközönség és az illetékes hatóságok tájékoztatására kijelentjük a következőket: Tény az, hogy *Máder* Rezső a népszínházi zenekar 42 tag

ját — szóbelileg és levélben is — a következő szezonra, három év tartamára, leköttötte; de úgy látszik már akkor tudta, hogy a kormány a színházat átveszi, mert a zenekari tagok szerződéseinek aláírását különféle kicsinyes ürügyekkel halogatta. Mikor a Népszínház átvétele befejezett dolog volt, Máder Rezső levelet írt hozzá, melyben kijelentette, hogy a zenekarra nem reflektál. Ezzel az eljárásával Máder Rezső megtakarított körülbelül 260.000 koronát, a zenekar tagjait pedig a legsúlyosabb anyagi helyzetbe sodorta, mert azok bírva az igazgató szavában, nem gondoskodtak más szerződésről s ma állás és kereset nélkül vannak, kivéve annak az eshetőségnek, hogy az egész következő télen kenyér nélkül maradnak. Közben nem illetékes helyről az a hír terjedt el, hogy a Nemzeti Színház átveszi a zenekart, sőt arról is jelentek meg hírek, hogy a kormány megveszi a pozsonyi színházat, megteszi Máder igazgatónak s Máder a negyvenkét zenekari tagot mindenestől elviszi Pozsonyba. Ezekkel a hírekkel szemben közelebbünknek tartjuk kijelenteni, hogy arra nézve, hogy a Nemzeti Színház átvegye a zenekart, ezidél semmiféle lépés sem történt, márcsért teljes lehetetlenség, hogy akár Máder Rezső, akár más valaki a népszínházi zenekart Pozsonyba szállítsa. Lehetséges dolog ez azért, mert először is Pozsonyban egy már ott megtelepedett elsőrendű polgári zenekar működik, amelyet nem lehet kenyérrel megfosztani, másodsor Máder Rezső zenekari szerződésére a kínos előzmények után aligha reflektál valamely zenész az országban; s végül a Népszínház zenekara, melynél kiválóbb operettzenekart a kontinens egyetlen operettszínháza sem tud felmutatni, nem tekinthető afféle posztacsomagnak, amelyet csak úgy — tetszés szerint — egyik városból a másikba lehet szállítani. Sztojancs Jenő, az „Országos Magyar Zene-szövetség” elnöke.

Az altábornagy üldözői.

Vagy:

Akiknek a szurony sem imponál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Nagyvárad város bölcs tanácsához különös beadvány érkezett tegnap, amely nem kis fejtevést fog okozni a magisztrátus urainak. Nem kevesebb dologról van szó, minthogy Nagyvárad városa, amelynek fegyveres ereje Gerő Ármán főkapitány örök sopánkodása szerint hihetetlenül csekély, védjen meg üldözői elől egy olyan hatalmas urat, aki parancsol Nagyváradon minden szurony, kard és egyéb gyilkoló szerszám fölött.

Ez az üldöző, aki segítséget kér a várostól, nem más, mint Grünweig altábornagy, a nagyvárad helyőrség új parancsnoka s a 17. számú hadosztálynak, amelybe az aradi háziereg is tartozik, szintén a parancsnoka. És az üldözők, — Szent Kleofás! Mily karaván! Nem is karaván, de egy egész hadsereg, mely éjnek idején, orvul, ismeretlen sötét zugából támad és az altábornagy akár ágyúval szórathatja rá Zacherlin biztosan gyilkoló porát, — nem akarnak tágitani. . .

Szóval a száraz tény az, — ha furcsa is, ám komoly — hogy az altábornagy lakban, mely a város tulajdona s amely előtt fegyveres diszór díszleg, olyan állandó vendégek ütöttek tanyát, aminek nem szívesen lát az ember az otthonában. Bizony szegény a város fejére, de hát avatag az épület és régi jogon kövőbb paraziták is élnek a város nyakán, mint aminők a nagy katonás ház vakmerő kis okoskái. Az altábornagy háznépe előbb katonás rövidséggel fogott az ellenség irtásához, de

hamarosan belátták, hogy keztyűs kézzel nem mehetnek szemre. A ház őslakói nem akarnak engedni a jussukból. Így történt aztán az a nem mindennapi dolog, hogy Grünweig altábornagy most komoly beadványban kéri a városi tanácsot, hogy hozassa rendbe az új épületet, szabadítsa meg a kellemetlenségtől.

A városi tanács természetesen méltányolja a panaszt, s minden intézkedést megtesz arra nézve, hogy az altábornagy ur megszabaduljon attól az ellenségtől, amely gonoszabb a burkusnál, a tallánnál és a muszkánál is — s békeességben is véret akarja szívni az armádiának!

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Nap és hold, operett. Új betanulással.
Cseletrők: Tatarjárás, operett.
Péntek: Tanítónő, színmű.
Szombat: Polgármester ur, vígjáték. Tapolczay Dezső bucsufelkötéssel. A rendőrszövetség nyugdíjintézete alapja javára.

* Vendrey. Ez a neveid, jókedvet sugárzó név mélyen begyökeresedett az aradi szívekbe. Nehány estén keresztül, a melyeken át az aradi nyári színház vendége volt, csodálatos módon megszerették ezt a temperamentummal, őshumorral teli színészt, akinél nagyobb művészettel kevés színjászó adhat képet a szeretet reméltó öreg uraknak, a ferdeségükben, komikus oldalukban is bájos bohózat-figuráknak. Megszerették és értékelni tudták ezt a művészt és a babérlevelek, amelyeket ma este, utolsó fellépőre koszoruba kötöttek, joggal beszéltek az egész aradi színházjáró tömeg elismeréséről. Ez esett ma este, a *Durand és Durand* rejtrésén, a melyen kivételesen egy másik vendégművész, Tapolczay is fellépett, nem kisebb hőddel erővel, mint máskor. A magunkéi közül Novák Irén vált ki az előadás együtteséből. Egyébként a bucsuval ünneplésített előadás igen kis közönség előtt folyt le, a melyet legjobb lesz a rossz időjárásnak betudni.

* Tapolczay Dezső bucsuja. Szombaton bucsuzik az aradi közönségtől a színház népszerű vendégművésze, Tapolczay Dezső. A művész *A polgármester ur* című pompás bohózatban lép fel utoljára a színházban. Est az előadást az igazgatóság az aradi rendőrség nyugdíjalapja javára rendezi.

* Nap és hold. Egy kis kellemetlenség után no'nap mégis színpadra kerül a *Nap és hold* című bájos muszkájú, régi kedves operett. A darab két női főszerepét Kállay Jolán és Zalay Margit játsszák. A többi szerep Leövey, Hunyady, Kun Irén, Faludy és Ujj kezében van. A darabot Leövey Ló rendezte, aki nagy ambícióval azon igyekszik, hogy az operett kiállítására minél látványosabb legyen.

* Halálküzdelem a postakocsiban. Texas (Egyesült amerikai) állam végtelen prairie jeln sugva száguld az éj csöndjében az expresszvonat, melynek utasai gondtalanul alusszák boldog álmukat. Nem is sejtik, hogy a postakocsiban mily iszonyu küzdelem folyt le a szolgálatban levő alkalmazottak és három elvetemült, rettenthetlen rabló között, kik egyszerű utasnak szállottak fel a vonatra avval a szándékkal, hogy minden áron megkaparintják azt a kincset, amit a posta rendeltetési helyére továbbított. Merész elhatározással nyitják ki fülkékük ajtaját és az óránként 180 kilométer gyorsasággal robogó vonat oldal lépcsőjén végig kuszva, hirtelen meglepik a munkájukban elmerült hivatalnokokat és azokkal röviden végezve, a szerzett prédát az ablakon dobják ki és azután életük veszélyeztetésével ugorva le a vonatról, kincseikkel menekülnek. De vess-

tükre, mert a rablásról értesített detektívek nyomukban vannak és elkéseregett hajszá után ezeket a modern brigantikát elfogják. A képőriási érdeklődést kelt a nézőben és mindenki csak elismeréssel adózik ezen „Amerikai vonatrablók” című, nagy hatású és remek kivitelezésű kinematográf felvételnek. Egy csomó kacagató és tanulságos kép egészíti ki még az Uránia mai műsorát.

A direktor ur házassága.

Leleplezett házasságszédelgő.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 21.

Különös, titokzatos eseményről ad hírt ma számában a *Pesti Futár*.

Azt írja, hogy Budapesten az István-ut 17. számú ház első emeletén, a 18. számú lakásban három esztendő előtt kötözött be egy házaspár, *Dacker Lajos és neje néven*. A bejelentő lapot így töltötte ki a férfi:

Dacker Lajos *Steiner Ella*
apja. anyja.

VII., István-ut 17., I. 13.

Dacker Lajos
magánmérnök.

Született: 1876. nő, róm. kat.

Pozsonyból jött.

Bej. napja: 1905. XI. 9.

A házaspár beköltözésekor a férfi mindjárt megmondta a házmasternek, hogy ő állandóan utazik és csak ritkán tartózkodik Pesten. Akkor mindjárt el is utazott és három év alatt, mióta ott laknak az István-uton, *alig mutatkozott husszonötösdör a felesége mellett*. Ezalatt két ízben volt keresetelő Dackerék házában, 1907. január havában született az első gyermekük és egy évvel utóbb a második. Az első fiú volt és Ödön névre keresztelték.

Mindaz azért érdekes és meglepítő, mert ez a *Dacker Lajos* tulajdonképpen nem is *Dacker Lajos*. Másnép hívják. *Ducker Ödön a neve* és nem más, mint az aszódi javítóintézet jelenlegi, tényleges igazgatója. Hogy az aszódi javítóintézet igazgatójának mi oka van, hogy *Dacker Lajos* álnéven lakást tartson az István-uton, ott mint mérnök szerepeljen s a híres feleségét is *Dacker Lajos* néven keresztelje, azt csak sejtetni lehet. Tudni bizonyosat senki sem tud.

Maurer Antal volt aszódi pékmester, az igazgató sógora azt állítja, hogy *Ducker Ödön* azért szerepel Budapesten álnéven, *nehogy megtudják, hogy neki már felesége van*. Aszódon ugyanis a javítóintézet igazgatója mint nőiesen ember szerepel. Sőt Péter és Pálkor el is akart jegyezni egy igen jó módú, szép aszódi leányt, a Podmaniczky bárók bérlejtőjének a lányát. Péter és Pálkor, úgy beszéltek meg, akkor lesz az eljegyzés, de ez a Maurer sógor elment a lányos házhoz és leleplezte az igazgató urat, akinek nagy botrányok között kellett elhagyni a házat. Tehát itt arról volt szó, hogy az aszódi javítóintézet igazgatója bigamistát kövessen el, elvegyen egy második leányt, helott neki már van felesége, Budapesten, az István ut 17. szám alatt. Nem lehetetlen, hogy *Ducker Ödön* álnéven vette el a feleségét, született Ferencsi Annát, ezalatt három évvel, Tarnócán, Nyitra vármegyében. Másnépén érthetetlen, hogy a felesége miképpen nyugodhatik bele abba, hogy ő, aki *Ducker Ödön* felesége, állandóan mint *Dacker Lajos* magánmérnök szerepeljen.

A házban, István-ut 17. szám alatt, már nagyon gyanakszanak a szomszédok. Pár hét előtt ugyanis *Dackerék* lakásában nagy lármá-

és veszekedés volt. Ducker Odön és a felesége, együtt, megverték a sógorasszonyt, Maurernét, aki az asszonynak be akarta bizonyítani, hogy a férje más leányt akar elvenni feleségül. Ugy lármáztak, hogy az egész ház tudomást szerzett a dologról. Ducker Odön hangja zengett ki legerősebben a veszekedésből. Eclyton azt ordította:

— Honnan tudod? Honnan tudod? Bizonyítsd be, ha tudod!

Persze, arról volt szó, hogy bizonyítsa be a sógorasszony, ha tudja, hogy ő nem Ducker Lajos, hanem Ducker Odön. Azóta eltűnt az István-ut 17. szám alól az aszódi igazgató és nem is tért vissza. Az egész környék most nem foglalkozik egyébvel, mint a rejtélyes Ducker-családdal. És valóban, ezzel még nincs elintézve a dolog. Itt valami titok lappang. Itt nem egyszerűen arról van szó, hogy az aszódi javítóintézet igazgatója álnéven vagy hamis néven szerepel. Valószínűleg súlyosabb esettel állunk szemben. Az asszony, a feleség, ha valaki megkérdezi tőle, hogy hol van az ura, állandóan azt feleli, hogy pusztán lakik, ott gazdálkodik, mert csak mellékesen magánmérnök, voltaképpen gazdasz. A szomszédok különben is elhatárolták, hogy az esetet föl-tárják a hatóság előtt. Ki kell deríteni, hogy miféle titok lappang a rejtélyes ügy mögött.

Pusztító felhőszakadások.

Vihar országszerte.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 21.

Az ország minden részéből érkeznek hozzánk távirati jelentések arról, hogy rémes pusztításokat vitt véghez a vihar és az abnormis esőzés.

Távirataink a következők:

Dévről táviratozzák: Tegnap óriási felhőszakadás vonult át Hunyadvármegyén. A hegyekről lerohanó víz elsodorta a gabonatermés nagyrészét. Hátszeg és Bolibarglorg közt az ár a vasuti töltést elmosta, úgy, hogy a forgalom csak átszállással történik. Bolibarglornál a felhőszakadásban haladó tehervonat kisiklott. Többben megsebesültek. A közlekedési utakat a felhőszakadás az egész megyében megromgálta.

Balatonfüredről írják: A nagy szárazság, amely tavasz óta uralkodott a Balaton vidékén, valahára véget ért. Vasárnap és hétfőn csendes eső volt, amely ugyan nem tartott sokáig, de a földekre mégis igen jó hatással van.

Tordáról jelentik: Torda város és környéke felett e hó 20-án délután negyedhárom órakor heves villámlások és szakadatlan dörgés mellett hatalmas jégesővel vegyes záporosó vonult végig, amely közel háromnegyed óráig tartott és károkat is okozott. A víz elöntötte az utcákat. Az Aranyos folyó annyira megdagadt, hogy kiáradásától tartanak. Több pince vízzel telt meg. A jégeső a növényzetben csak jelentéktelen kárt okozott.

Magyarokánizsáról táviratozzák: Tegnap este óriási felhőszakadás volt és közel 20 percig jég is esett, amely jelentékeny kárt tett a szőlőben és a gyümölcsben.

HIREK.

Katonai pör a kényszer-párbaj miatt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 21.

A bécsi bíróság egy igen érdekes katonai pörben hozott ma döntést. A pört Vidorovics Vilmos, volt főhadnagy indította 50.000 korona kártérítés, 800 korona orvosi költség és 4000 korona évjáradék iránt a katonai kincstár ellen. Ezeket a nagy összegeket azzal az indokolással követelte a főhadnagy, hogy őt egy, az ezredese által ráparancsolt párbaj nyomorékká tette.

Az érdekes ügyről bécsi táviratunk ezeket mondja:

1905. január havában egy prágai vendéglőben összeütközés volt Vidorovics Vilmos közös hadseregbeli főhadnagy és egy Klotz nevű 61. gyalogezredbeli hadnagy közt. Az ügyből lovagias affér keletkezett, melyben azonban a becsületügyi tanács döntött és Vidorovics eljárását helyesnek mondotta ki.

Négy hónappal ezután a hetedik csapat-divízió, amelyhez Klotz hadnagy tartozott, utasította Vidorovics ezredesét, hogy szólítsa fel Vidorovicsot az ügynék párbajjal való elintézésére. 1905. június 14-én megtörtént a párbaj, amelyben Klotz Vidorovics karját úgy vágta keresztül, hogy a főhadnagy *szolgálatképtelenné* lett. Vidorovicsot ekkor nyugdíjba küldték 765 korona nyugdíjjal és 400 korona személypótlékkal. A főhadnagy azóta többször fordult a hadügyminiszterhez nyugdíjának felemelése miatt, de kérelmével mindannyiszor elutasították. Végre is Vidorovics a bécsi törvényszéken 50800 korona és évi 4000 korona iránt kártérítési pört indított a katonai kincstár ellen. A bécsi főtörvényszék ma Vidorovicsot pörével elutasította.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 22-én az időjárás: Enyhe, zivatarok.

— **Uj főispán.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: A király Csillagi Józsefet, Árvamegye főispánját saját kérelmére felmentette és neki a lovagrend nagykeresztjét adományozta. Ugyanekkor a király Árvamegye főispánjává Buda György allspánt nevezte ki.

— **Kossuth Ferenc hazatérése.** Karlsbadból táviratozzák: Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter állapota egészen jobbra fordult. Ma már az egész napot szobájában kívül töltötte. Holnap, 22-én reggel indul el Karlsbadból és csütörtökön érkezik Budapestre.

— **A horvát bán.** Fővárosi tudósítónk jelenté: Rauch Pál horvát bán most Budapesten tartózkodik. Rauch báró kijelentette, hogy az ellene irányult demonstrációk ügyét bírói utra tarta. — **Külföldi jelentik,** hogy a kerületi kapitány már részben ítéleteket is hozott a demonstráció ügyében. A kibzabott büntetések 8 nappal fogháztól 10–20 koronás pénzbüntetésig terjedtek.

— **Károly Ferenc József főherceg válegény?** Egy bécsi könyvnyomatos ma azt a hírt röpitette világgá, hogy a legközelebbi trónörökös, Károly Ferenc József főherceg, a nemrég elhunyt Ottó főherceg legidősebb 21 éves fia, legközelebb házasságot köt Hohenzollern Augusztia Viktória hercegnővel, Hohenzollern Vilmos herceg leányával. Vilmos a Hohenzollern család nem uralkodó katolikus ágának feje. Az

érdekes hírt azonban ma este megcáfolták.

— **A csavargó meséje.** A kunszentmártoni csendőrjárőr a múlt hónapban egy Ballai Imre nevű csavargót fogott el, akitnek úgy látszik, szorultságában az jutott eszébe, hogy a csendőrséget is felülte. Elmondta, hogy Kunszentmártonban múlt évben mind'áig ismeretlen tettesek által megölt Neumann Ármín gyilkosa egy Fischer Salamon nevű csavargó, s hogy ők mindnyájan tagjai egy pénzhamisító bandának, melynek feje Neumann Ármín volt, kit azért tett el a banda láb alól, mert a bankoprést a bandának kiszolgáltatni nem akarta. Erzsébetfalván ismét a csendőrség kezebe jutott Ballai, hol Dékány őrmester erzsébetfalvi csendőr-őrzéssel nyomozott az ügyben, de egyebet ő sem tudott kideríteni, minthogy az ismeretlen tettesek által Kunszentmártonban meggyilkolt Neumann Ármínnek pénzhamisításhoz semmi köze s Ballai Imrénnek egy szava sem igaz. Ballai Imre vallomása folytán kerültek a csendőri jelentésekbe azok az adatok, melyeket átvett néhány újság, köztük mi is, így mi is konstatálhatjuk készséggel, hogy a július 11-iki számunkban megjelent hírdünknek Neumann Ármínre vonatkozó része tévedésen alapul s hogy kunszentmártoni Neumann Ármín emlékéhez a gyanúnak még csak az árnyéka sem férhet.

— **Nagy hajó-katasztrófa.** Szentpétervárról táviratozzák: Az északkelet-ázsiai Amur folyón ma szélvész következtében óriási szerencsétlenség történt. Egy bárkát, amelyen Oroszországból kiutasított kínaiak voltak, az ár elsodort és az azon levő 84 kínai és hat katona s az összes személyzet a vízbe fulladt.

— **Halálozás.** Nagy részvétellel helyezték Budapestre örök nyugalomra öv. báró Wasmer Adolfot, Hauser ezredesné nénjét. Nagy közönség vett részt a temetésen, amely Buchwald, Wasner báró, Simsy, Riskó, Kovács, Glóse és Jakabffy családokat borította gyászba. Az ehunyt urnó széles körben nagy tiszteletnek örvendett s jóékonyságáról volt ismeretes.

Malovich Károly, kir. pénzügyi trodatiszt, július 21-én, délután 1/2 órakor, életének 49-ik évében elhunyt. A halott hült tetemét július 23-án, délután 4 órakor fognak Lahaer György-utca 1. számú házból az evangélikus egyház szertartásai szerint tartandó ima után a felső temető külön sírhelyén örök nyugalomra helyezni.

— **A szászrégeni gyilkos mérnök.** Szászrégenből helyreigazítólag azt táviratozzák, hogy Pártos Gyula, aki *Giacomuzzit* revolverrel agyonlőtte, nincs a M. Á. V. szolgálatában, hanem a székelyföldi körvasut építkezésénél van mérnöki minőségben alkalmazva. Magára a gyilkosság esete vonatkozólag Pártos Gyula mérnök testvérbátyja, Pártos Vilmos dr. lévai ügyvéd, aki jelenleg Marosvásárhelyen időzik, úgy adja elő a tényállást, hogy Giacomuzzi előbb ostorral csapott fivérére. Erre Pártos Gyula felszólította Giacomuzzit, hogy szálljon le a kocsirol. Midőn Giacomuzzi ennek eleget tett, állítólag ismét Giacomuzzi lépett fel támadólag és torkonragadta Pártost s fojtogatni kezdte. Pártos védekezett és zsebéből revolvért vont elő, amely, amikor ellenfele kezét torkáról le akarta fejtetni, véletlenül elsült és golyója Giacomuzzi testébe hatolt. Giacomuzzi és Pártos egy régi párbaj-ügyből kifolyólag haragosai voltak egymásnak.

— A marha. Nagy veszedelem fenyegeti a szeretett honhazát, tekintetes közvélemény. A szegény, sorsüldözött földmives hiába szántotta, művelte, öntözte a verejtékével az ezer esztendő magyar földet. Nem hoz áldást a munka, nem termékenyít a verejték. Takarmányinség előtt állunk. Megértük azt az időt, hogy már nemcsak az emberek, de az állatok is éhezni fognak a Kárpátoktól az Adriáig. És elkövetkezend, tekintetes közvélemény, hogy a földmivelő népe ennek a szép országnak ki kell, hogy vezesse a jászok elűt a „Bimbót”, a „Csákót”, az ő hűség munkatársát, kenyérkeresőjét — a marhát. Aki nem a bársony karosszékben, nem a kávéházi piccoló, nem a korcsmaasztal mellett aggodik a nép és a haza sorsa fölött, de ismeri és tudja, mit jelent a földmivésnek az ő marhája, az igazságot és arany igazságot ír be ennek az országnak a történetébe, amikor lelke mélyén fakadó jóslást mond: „Magyarország volt, de nem lesz többé”. A hitetlen Tamások, a nagyképu papirközgazdászok, a bizalmas szeparék homályából törvényeket fölös számban gyártó népképviselők, fejedelmi allűrökkel páváskodó egyes miniszterek, ha fáradságot vennének maguknak és betekintenek az üres hombarokba, az üres szénáspadlásra, az üres szérűskertbe, a lassanként az egész országban kiürülő istállóba, akkor talán megértenék, hogy ez az idel inséges év mit hordoz a méhében. A száraz, forró földből könnyen csirázik ki a népel keseredés. Ettől pedig az Isten óvja meg ezt a szegény, koldusbotra jutott országot. Ontudatra kell, hogy ébredj, tekintetes közvélemény addig, míg az utolsó földmives istállóját is el nem hagyja — az utolsó marha. Kényelmes nemtörődomségedben ki kell, hogy nyujtsd segítő jobbodat és meg kell akadályozni, hogy a föld népe kénytelen legyen megválni hű kenyérkereső társától, a marhától. Bármilyen különösen is hangozzék, de tény és való, hogy „nemzeti érdek”-et képez ma, hogy benn maradjon minden földmives istállójában — a marha. Földmivelő állam vagyunk, ha zsinóros mente helyett tenniszruhában és rámás csizma helyett szandálcipőben is járunk, s így országos érdek, hogy kormánysegítség jöjjön, amely megfogja az istállóból a vásárra vezetni akaró „Bimbó” és „Csákó” szarvát. Hatoljon fel a bársonyszékekig a vármegyék panaszos, kéré szava és jöjjön az a segítség, amíg a földre nem szegzi gyilkos szarvait, az ezerévig békesen türt — marha . . .

— Gólya a vonaton. Szegedről jelentik. Hétfőn délben a tizenkét óraker Szegedre érkező személyvonaton intim családi esemény játszódott le. Az egyik kocsi fülkéjébe beszállott az a gólya, melyet az illető boldog kis mama várt ugyan, de más körülmények között és nem vonaton. Az illető hölgy, Braun János szegedi hangszerkereskedő leánya, egy bájos fiatalasszony, épen ezért igyekezett haza, hogy a gólya látogatását a tapasztalt nagymama oltalma alatt fogadhassa. De a türelmetlen madár már Nagy Kikinda után megkopogtatta a csőrével a II. osztályu fülkének egyik ablakát. A kalauz a sápadózó, ájuldózó hölgyet egy magános fülkébe vezette, majd villámgyorsan bejárta az összes kocsikat és szerencsére orvost, sőt bábát is találtak az utasok között. Mindketten nemes érzéssel ajánlották föl segítségüket. A kalauz a készenlétben levő kötszereket átadta a szűrészőnek, aki Valkány és Oroszlamos között boldog arccal jelentette:

— Egy gyönyörű kis leányka . . .

Az oroszlámosi állomásról Zeizler Mór szegedi kereskedő telefonozott a mentőknek, hogy a Szeged állomáson várjanak. A mentők teljes felszereléssel, orvossal, szülésznővel várták az érkező kis családot, mely minden baj nélkül jutott el Braun János hangszerkereskedő házához, ahol különben már elkészültek a fogadásukra. Az utasok a derék kalauz em-

berszerető, gyors intézkedésének tulajdonítják, hogy a gólya meglepő látogatása olyan rendben folyt le, mintha az illető anyát nem is egy robogó vonaton, hanem valamely teljes komforttal berendezett kórházban lepő volna meg a gólya.

— Munkaadók szervezkedése Lippán. A lippai iparosok körében szűleskörű mozgalom indult meg egy általános munkaadószövetség létesítése iránt. Veszely Béla, a lippai ipartestület elnöke vasárnap délelőtre gyűlésre hívta össze az iparosokat, akik egyhangu lelkesedéssel fogadták az eszmét és kimondták, hogy augusztus másodikán megtartják a szövetség alakuló közgyűlését. Vasárnap délután a szervezkedés előkészítésére az aradi munkaadószövetségek főtitkárja, Kaszab Géza is Lippán járt s hosszas tanácskozást folytatott Veszely Bálával. Az alakuló gyűlésre több aradi iparos is kiutazik. Az új szövetség mint az Aradi Építőiparosok szövetségének fiókja fog működni.

— Dinamit merénylet. Déváról táviratossák: A Boicsa nevű aranybánya telepen ma éjjel ismeretlen tettesek Krausz Mihály bányafelügyelő lakásába két bombát dobtak, melyek dinamittal, puskaporral és kavicscsal voltak töltve. A bombák a lakásban iszonyu dörrejjel felrobbantak. Az egész ház rombadílt, Krausz és neje életveszélyesen megsebesültek. A csendőrséget megerősítették és a nyomozás megindult.

— Az új végrehajtási novella. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés kiadta az új végrehajtási novellát és ahhoz szükséges tájékoztató kommentárt. E kiadás egyes példányait az O. M. K. E. aradi kerületének tagjai díjtalanul kaphatják a kerület irodájában (Szabadság-tér 7 sz. I. em.) A vidéki tagok a postabélyeg beküldése ellenében kapják meg az új törvény kiadását.

— Tanácsok házasulandóknak. Egy amerikai ujság körkérdezt intézett olvasóihoz, hogy szótöbbséggel megállapítsa az igazi feleség ismertető jeleit. A nézetek közt több olyan akad, mely azt állítja, hogy a házasságra nemcsak a szerelem és a pénz, hanem a feleség hajának és szemének színe is hatással van. Egy szerencsés családapa azt ajánlja a vőlegényjelölteknek, hogy csak szőke haju leányt válasszanak menyasszonynak, mert a szőkék a legjobb, a leghűségesebb asszonyok a világon. Némelyek támadják ezt a véleményt és javithatatlannak kacérsággal vádolják az aranyhajuakat. De azért a feketében sem kell túlságosan megbizni, mert a szőghajunak olyan a vérmérséklete, hogy ember legyen, aki kiállja és békésen él vele. Egy tapasztalt férj a két szín egybekapcsolódását dicsőíti. Azt mondja, hogy a feketeszemű szőke, meg a kékszemű fekete a legjobb feleség. És mivel ez a két típus csak kivételes, ezért van az, hogy olyan ritka az eszményi asszony. És talán az is, hogy sok a nőtlen ember.

— A Szabadság-tér parkirozása. A parkbizottság holnap reggel nyolc óraker ülést tart. Kimegy a Szabadság-térre, melyet most aszfaltoznak, s megállapítja azt a területet, mely a térnek négy sarkán kisebbszertű parkkal látandó el. A hatalmas tő: egyhangúságát valószínűleg fokozatosan emelkedő fenyőültetvényvel törik meg. A négy sarok-részen elhelyezett fa csoportokat díszes kerítéssel fogják határolni.

— Öngyilkosság a cigaretta miatt. Igazi gyermektragédiáról adnak hírt Tekéről. Egy tíz éves gyerek, Ádám Ernő, a nagyidai szász pap fia, öngyilkos lett. A szegény fiút korán elrontották pajtással s arra is rávették, ami különben minden gyermeknek a legnagyobb, mert legtiltottabb élvezete, a cigarettazásra. Sok dorgálást kapott ezért a kis Ádám Ernő, de a ni-

kolin kedvéért gyakran áthágt a szülei tiltalmát. Legutóbb az apja Tekén járt s a flu vígan fujta otthon a kék fűsikarkákat, de vesztére, mert a sógora tetten érte és megfenyegette, hogy bámulja az atyjának. Ettől annyira meglepett Ádám Ernő, hogy bement a másik szobába és édes apja fegyverével hasba lökte magát. Az öngyilkosság hírére Tekéről hazasielt a szerencsétlen apa és könyözve kérdezte még eszméleténél levő fiát, hogy miért követte el végzetes tettet?

— El nem tudom, miért, — felelte a gyermek.

Később már elvesztette öntudatát s másnap bélmérgezésben meghalt.

— A megrendszabályozott sósorszesz. Furcsa rendelet látott tegnapi napvilágot. Ezzel a rendelettel a belügyminiszter az összes forgalomban levő sósorszeszeket, kivéve egy-kettőt, a melyek összetételüknel fogva se nem használnak, se nem ártanak, a szabad forgalomból kivonja és egyszerűen, mint gyógyszer, kizárólagosan a gyógyszerárakba utalja. Mit ér el a miniszter ezzel a rendelettel? Mindenekelőtt azt, hogy egy két embernek monopóliumot biztosít a sósorszesz szabad árusítására. A rendelettel eltiltott sósorszeszek részint mentolt, részint oleum vitis vini ferast tartalmaznak, amely anyagok eme összetételüknel fogva kellemesen hűsítővé tessik a sósorszeszt s annak némi gyógyító hatást is kölcsönöznek. Ellenben az el nem tiltott sósorszesz, mint például a Bázay- vagy a Vértessy-főle a miniszteri rendelet értelmében nem tartalmazhat egyebet, mint közönséges spirituszt vegyítve natrium kloráummal vagyis közönséges konyhasóval. Ilyen sósorszeszt bárki is előállíthat házilag. A különbség csak az, hogy míg az ily módon készült sósorszesz literje átlag nem kerül többé 80 fillérnél, ugyanilyen összetételű Bázay- vagy Vértessy-főle sósorszesz literje négy koronába kerül. A rendelet, minden egyébtől eltekintve, Ausztria malmára hajtja a vizet. Mert úgy áll a dolog, hogy olyan osztrák különlegességek, amelyeknek árusítása Ausztriában engedélyezve van, nálunk is minden megszorítás nélkül kerülnek a piacra s így az összeg, amely eddig a magyar gyárosok és gyógyszerészek zsebében maradt, kivándorol Ausztriába, nagyobb dicsőségére a magyar ipar pártolásának. Miután azokat a sósorszesz készítményeket, amelyek összetételüknel fogva nem károsak, ellenkezőleg, hasznosak az emberi egészségre, a rendelet kiközösíti a szabad forgalomból, jogos az a kérdés, hogy mi történjék azzal a nagymennyiségű sósorszesz készlettel, amely a gyárosoknál raktáron hever? Természetesen a gyógyszerárakba szorul s át kell engednie a tért azoknak a gyártmányoknak, amelyek kizárólag spirituszt és konyhasót tartalmaznak. A közönség pedig kénytelen lesz gyógyszerárakból, drága pénzen beszerezni azt a sósorszeszt, amelyet már régtől fogva megszokott és megkedvelt.

— Az adókvető bizottság előtt tárgyalás alá kerül a hó 22 én szerdán 1150 lk tételtől 1318 lk tételig: Kertész, kenyérsütő, kalmár, kézmű (kőzmunka kereskedő), kastyús, kifőző (ad), kocsi fényező (gyártó), körhintás, kosárfonó (gyártó) (kereskedő), kőműves (mester), könyv- és papírkereskedő, könyvkötő, kötöles, kőfaragó, kővező, kovács, korcsmáros, (kantinos). E hó 28 án csütörtökön tárgyalás alá kerül 1314 lk tételtől 1448 lk tételig: Kádár, káposztaárús, kárptos, kávéház, (kávé, kávé néző), kéményseprő, kőfaragó, kézműves, kelmelester, (kékfester), közjegyző, lámpakereskedő (szer), lakatos, linoleum és vasszkos vászon kereskedő, lisztkereskedő, magán mérnök,

magán c'emi iszola tulajdonos, márványcsi stólo, mézeskalácsos.

— Villámcsapás. Zsepán Nikolae junosdi lakos istállója villámcsapás következtében múlt éjjel meggyült és a benne lévő tehén és borjú elégett. Az egész járás területén 5—6 nap óta állandó esőzések, zivatarok vannak.

— Új postahivatalok Aradmegyében. Aradvármegyében, Szőlőscsigerél községben, Stóllóscsigerél elnevezéssel 1908. évi augusztus hó 1 én postal ügynökség lép életbe. A postalügynökség kézbesítési köre Szőlőscsigerél községre, Malom, Oserind és Pasnik pusztákra terjed ki. A postalügynökség leszámolás, ellenőrzés és felügyelet tekintetében a pankotal posta és távirda hivatalhoz tartozik és összeköttetés a Zarándról Pankotára és vissza naponként közlekedő egyfogatú kocsiküldőnc járat útján a pankotal posta és távirda hivattalal fogja nyerni.

— Halálos baleset. Csenádapácáról írják, hogy ott végzetes baleset történt Kriván Kálmán tanyáján. A bérös a lovak tisztogatásával volt elfoglalva, miközben az egyik oly szerencsétlenül rugta meg, hogy azonnal elborította a vér és agyrázkódást szenvedett. Sérülése súlyos. Valószínű, hogy nem éri meg a reggelt.

— A gyilkos vőlegény. Londonból jelentik: Eberhardt asszony meggyilkolásáról a következőket sűrgősen a *Daily Telegraph*-nak Newyorkból: Eberhardt asszonyt, ki leányával múlt esztörtökön a Deutschland nevű gőzösön érkezett Bécsből Newyorkba, Hackensack, a Hudson folyó tulsó partján lévő kis város közelében meggyilkolva találták. A gyilkosság sajtóságos körülmények közt történt. Eberhardt asszony Ovilla nevű leányával, ki unokafivérével, Eberhardt Agost fiatal kereskedővel járt egyben, érkezett Amerikába, hogy ott a fiatal pár esküvőjét megtartsák. Az anyja Bécsben adta kis üzletét és a körülbelül 10,000 koronát kitevő összeget, melyet az üzletért kapott, magával vitte Newyorkba és egy kis seiyem erszényben a nyakan hordta. Eberhardt Agoston, ki az anyát és leányát a kikötőhelyen várta, maga volt a megtestesült udvarlásság, maga keresett nekik lakást és megmutatta a hölgyeknek New York nevezetességeit.

Eberhardt O. tiliának mindazonáltal feltűnt, hogy jegyese, ki leveleiben folyton csak a házasságról beszélt, mióta Newyorkba érkeztek, ezt a témát többé nem érintette. Vasárnap este a fiatal ember a két hölgygyel kirándult a Hudson folyó partjára. Amikor beesteledett, hirtelen vihar támadt és Eberhardt asszony, aki valami zajtól megijedt, elesett. Eberhardt Agost ekkor rákiáltott O. tiliára, hogy meneküljön, mert megakarják őket támadni. A leány elfutott és ekkor több revolvergolyó súvított el a feje mellett, de sértetlen maradt és egy kanyhóba menekült.

Hajnalban megtalálták anyjának a holttestét. A holttest a vasúti töltésen hevert és a vonat darabokra tépte. Eberhardt Agoston azóta eltűnt. A rendőrség elfogatási parancsot adott ki ellene. Eberhardt asszony holttestén több lövedék van. Eberhardt Agostont ismerősei nagyon jóra való fiatal embernek tartották.

— Marienbad a világ legrégebbi moorfürdője. Itt található a leggazdagabb szénsavas (nauheimi) fürdők, miért is az utóbbi években főleg a szív és női bajosok keresik fel nagy számmal e világhírű fürdőhelyet. Ez utóbbi bajok kezelését egy kitűnő szakorvos végzi.

— A bortörvény. Sátorajhajhelyről jelentik: A zemplénmegyei gazdasági egyesület szőlőszeti és borászati szakosztálya tegnap nagy érdeklődés mellett megtartott ülésén a bortörvényről foglalkozott. Tauránszky László elnök felolvasta Saterényi államtitkár táviratát, amelyben sajnálatát fejezi ki, hogy a bortörvényt képviselőház nem tárgyalhatta le a nyári szünet előtt. Több felszólalás után elhatározták, hogy akciót indítanak a bortörvény gyors letárgyalása érdekében. Kimondták továbbá, hogy a rendkívül bönök ígérkező szüret miatt mozgalmat indítanak az iránt, hogy a gazdákat kartailben egyesítsék, nehogy a bor értéke nagyon lecsússzon.

Augusztus 30 ára naggyűlést hívnak egybe, amelyen a kartellügyet részletesen megbeszélik és egyúttal megállapítják a miniatúris borárakat.

— A hölgyvilág figyelmébe! Körutazásom alkalmával az Aradi Ipartestület dísztermében (az emeleten I. ajtó jobbra) női szabászati tanfolyamot nyitok. Csak ezúttal nyílik a valódi alkalom, hogy bárki is hihetetlen gyorsan a női ruha-szabászatot tökéletesen elsajátíthassa az általam egész újonnan feltalált „Europa” című szabászati rajzokat könyv szerint (mely törvényesen védve van). Magyarazatom oly könnyen felfogható, hogy még egy 12 éves leányka is képes tőlem a női ruha-szabászatot elsajátítani. Azon tisztelt hölgyek, a kik a tanfolyamot látogatni fogják, meggyőződnek majd arról, hogy tőlem biztos sikerrel bárki is alaposan elsajátíthatja a tökéletes és divatos szabászatot, már annál is inkább, mert alkalma és joga van a tanfolyamot addig is látogatni, a míg állításom valódiságáról meg nem győződött. A tandíj személyenkint 12 korona, melyből 2 korona a beiratáskor és a többi 10 korona akkor fizetendő, ha meggyőződött szabásom célszerűségéről. A tanítás kezdődik f. é. július hó 28-ikán azaz kedden d. u. 2 órakor s tart naponta 5 óráig, szombat és vasárnap kivételével. Beiratkozni lehet az Aradi Ipartestületben a kezdetkor az emeleti tanteremben. Azon tisztelt hölgyeket, a kik saját lakásukon óhajtanak tanulni, a délelőtti órákban taníthatom, 5 óra alatt megtanulható. Háznál tandíj személyenkint 40 kor. 2 személy 55 kor., 3 személy 66 kor. Szabónők és varróleányok részére esteli tanfolyam fél árban, 8 órától este 10-ig szintén az Ipartestület dísztermében. Szíves látogatást kér: Koch I. az „Europa” szabás feltalálója és egyedüli oktatója. Leveleim címe: az Aradi Ipartestületben. 2523

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben Vojtek és Weisznál Aradon. 191.

TARKASÁGOK.

(A tiszteleddel.) A *Hét* szerkesztőjéhez, Kiss Józsefhez, a nagy postához beállított a szerény aradi költő. Bármilyen nagy is a szerénysége, tovább nem várhat a verseiért járó honoráriumra. Alázatos hajlongások után félénken, hebegve adja elő kérelmét a szerkesztőnek. A szerkesztő végig néz rajta s így szól hanyag előkelőséggel:

— Igen, fiatalember, én közöltem az On-verseit. Látszik belőlük némi tehetség. De fiatal ember, a mi lapunknál a pénzbeli dolgokat a kiadóhivatal szokta elintézni.

A költő ismét alázatos hajlongások között hagyja el a szerkesztőség szobáját. A folyosón keresi a kiadóhivatalt. De csupán egy bejárást, egy fölrást talál. Ugyanazon ajtón van ez, ahonnan az imént távozott. Ez áll rajta:

Szerkesztőség és kiadóhivatal.

Hosszu gondolkodás, nagy elhatározás után, ismét benyit a szerkesztőhöz s most már valamivel kevésbé alázatosan így szól:

— Kádó ur kérem, honoráriumért jöttem. Kint az van írva, hogy ez a helyiség egyúttal kiadóhivatal.

— Nagyszerű ötlet! Igazán nagyszerű! Fiatalember, én még sokra viszi. S én honorálni szoktam az ötleteket: On ingyen fogja megkapni a lapunk jubilaris díszpéldányát.

(Várnay foga) Az aradi színház népszerű tagja, Várnay Jenő a rossz fogu emberek csoportjába tartozik. Ez a baj azonban nála nem olyan egyszerű, mint másnál. A Várnay foga folyton északa rosszalkodott, úgy tett, akár egy megáldott rossz gyerek: nem engedte a papáját aludni. Tegnap éjjel végre Várnay megunt a sok szenvedést. Éjfél felé fölkel, hogy fogorvosot keressen és kihuzassa a fogát. A baj nem jár egyedül. A kitűnő komikus hiába bolyongott az utcákon, meg a nyilvános helyeken: nem talált egyetlen fogorvos sem. Becsöngetett minden fogorvos lakásánál, de a

házmesterek, mintha csak összeesküdtek volna, nem nyitottak kaput. Hajnalban aztán sikerült Grau Viktor fogorvosot fölszengetni, aki megszabadította a művészt gyöttrő fájdalmaiktól. Amikor már Várnay keresztül jutott a torturán, Grau ezt mondta:

— Most pedig jó lesz, ha egy kis kirándulást tesz a Marosparton, mert akkor hamarabb elmúlnak az utófájdalmak.

Várnay kétségbeesetten azólt:

— Még egy kirándulás? Nem elég az a kirándulás, amit a doktor, ur végzett most az én szájamban?

TANÚGY.

(—) A tanítók kegyelme. Az aradi állami tanítóképző intézetben levő továbbképző tanfolyam hallgatói — negyvenhárom vidéki néptanító — kegyelettel adóztak a vértanuk emlékének. A vesztőhelyen a Hymnus elnevelése után Keszler Károly tanár tartott egy gondolatokban gazdag, tartalmas beszédet, amely után a tanítók a Szózatot énekeltek el. A vesztőhely meglekintése után a várba mentek, ahol a vértanuk kivégzése helyéül szolgáló sáncot szemléltek meg.

SPORT.

+ Aradiak a londoni olimpiai versenyen. A londoni olimpiai versenyen szereplő Mudin fivérekről a következő sorokat olvassuk:

A klasszikus díszkoszdobást a szabad stílusú díszkoszdobás győztese, Sheridan (amerikai) nyerte meg 37 m. 99 cm.-es kitűnő dobásával, amely egyúttal világrekord is. Második az amerikai Horr 37 m. 32 cm.-es, harmadik az aténi győztes, a finn Jarvinnen 36 m. 48 cm.-es dobásával. A magyar Mudin István 33 m. 1 cm-t dobott.

Súlydobás, világbajnokság. I. előmérkőzés. Első W. W. Coc (Amerika), 18 m. 06 cm., második J. Saul (Finnország), 12 m. 88 cm., harmadik L. J. Talbot (Amerika) 11 m. 68 cm. II. előmérkőzés. Első J. C. Garrels (Amerika), 13 m. 18 cm., második M. F. Horr (Amerika) 12 m. 82 centiméter. III. előmérkőzés. Első D. Horgan (Anglia), 13 m. 33 cm., második J. Barrett (Anglia) 12 m. 88 cm. Mudin Imre 12 m. 84 cm-t dobott.

A magyar díszkoszdobók szereplése teljesen elkedvetlenítette a magyar kolóniát. A nagy konkurenciában úgy látszik teljesen elvesztették a fejüket és nem tudták otthoni képességüket kifejteni. A magyar résztvevők között Lunzer György 37 m. 48 cm.-ert, Jessina Ferenc 36 méter 82 cm. ert és Mudin István 34 m. 73 cm.-ert dobott.

+ Gyoroki tennisz verseny. A gyoroki lawatennisz társaság e hó 19-én, vasárnap tartotta meg versenyét, melyet igen szép számú és előkelő közönség nézett végig, kik között nem egy aradi és vidéki uri család volt látható. A férfi négyes versenyben, amelyben díj nem volt csupán az érdem és dicsőség, a döntő „sett” így végződött: 1 Blasek J. — Heteyey J., 2. Koncz B. — Ifj. R. metey F. D. (6 : 4). A hölgy egyesben Sármezey Micske vi te el a díjat, a gyönyörű nagy élő virágcsokrot. A nap legérdekesebb és élvezetesebb pontja a férfi egyes verseny volt, amelyből az aradi származású Ifj. Remetey F. D. került ki győztesen, aki ellenfeleit is, Koncz B.-t, Blasek J.-t, Heteyey J.-t 6 : 2 ; 6 : 3 ; 6 : 0 arányban verte le egymásutáni pártikban; így Ifj. Remetey nyerte az igen csinos aranyozott ezüst szivarkatárca garbiturát, mint első díjat. A vegyes négyes versenyt részint a játékosok kimerültsége, részint a bebarult idő okozta hirtelen besötétedés miatt nem lehetett lejátszani. A verseny után a kaszinó helyiségekben fényes és jóisikerült nyári mulatságot rendeztek. A két díj vásárlásából

fenmaradt összeget, mely a benevezési díjakból és a sportbarátok szíves adakozásaiból folyt be, a tenisz-pálya apró-cseprő felszerelésére, mint labdassedő-kosár, labdatartó háló, rakett-prések, rakett kenők, stb. stb. apróságok beszerzésére fordítják.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, július 21.

A meg-megisméltődő csapadék rendkívül jó hatással van a kapás növényekre és nyert értesüléseink szerint a kukorica szembetűnően gyorsodott fejlődésében.

A cséplés folyamatban van.

A gabonaüzlet irányzata nyugodt.

A mai piacon saisonszerű hozatal volt, mintegy 8000 mm. új gabona került eladásra.

A mai piacon elkelt:

1600 mm. új-buza 10.70—90

800 mm. tengeri 7.10—20

Névléges jegyzés:

Uj rozs 8.50—60

Ó zab 7.60—70

Uj árpa 6.70—80

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 21.

Amerika ¼-el olcsóbb, 20 ezer mm. 5 fillérel magasabb.

As árak 50 kilónként számítva:

	Dél sárlát	2 órai sárlát
Buza októberre . . .	11.23—11.24	11.24—11.25
Zab októberre . . .	8.40—8.41	8.39—8.40
Ros októberre . . .	9.51—9.52	9.52—9.53
Tengeri májusra . . .	7.32—7.33	7.28—7.29
Tengeri júliusra . . .	7.62—7.63	7.62—7.63

Zárul 5 órakor:

Oestrák hitelrészvény	117 50
Magyar hitelrészvény	736 50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Július 21. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon feletti súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon feletti súlyban 127—129 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 129—131 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 133—137 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon feletti súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéselészék: Július hó 17. napján volt készlet 38.000 darab, július 18. napján főlhajtatott 1091 darab, július 18. napján elszállított 182 darab, július 20. napjára maradt készletben 38.819 darab.

A hízó sertés üzem irányzata: csendes.

IDEGENEK ARADON.

— Július 21. —

Központi szálloda. Fazekas József kereskedő Nagyszalonta. — Hillinger Adolf utazó Nagyvárad. — Thöresz Jakab községi jegyző Billed. — Hoffmann József utazó Budapest. — Klein Jenő utazó Budapest. — Habormann Samu adóellenőr Fehértemplom. — Román János jegyző Pécs. — Uhrmann Alfréd nagykereskedő Debrecen. — Mizlei Károly nagykereskedő Debrecen. — Szély Jenő utazó Budapest. — Geszti Gábor kereskedő Budapest. — Reiter Arnold gyárigazgató Szeged.

Fehér Kereszt szálloda Forscher Ede utazó Grác. — Sebesyén Kálmán utazó Budapest. — Kohn Lipót utazó Budapest. — Szegedy Lajos dr. ügyvédjelölt Temesvár. — Polgár Zsigmond fahéves Zabola. — Vadász Zsigmond utazó Budapest. — Jármai Gyula utazó Budapest. — Giffel Lajos káplán Lovrin. — Székely Albert utazó Budapest. — Fái Sándor dr. ügyvéd Budapest. — Szentgáli Károly tanár Budapest. — Beretz K. Fidéi gyógyszerész Pécs. — Witschen László főorvos Budapest. — Özv. Kovrig Tivadarné birtokosné Budapest. — Szemere Mihály utazó Budapest. — Hönig Manó kereskedő Aszód. — Pick József kereskedő Budapest. — Török A. mérnök Budapest. — Özv. Winkler Jánosné birtokosné Nagyenyed.

Vass szálloda. Neumann Kálmán utazó Budapest. — Klein Simon kereskedő Sajószentpéter. — Grünwald Jakab kereskedő Kolozsvár. — Brons Ernő járásbíró Nagybecskerek. — Szidon Ferenc utazó Temesvár. — Trinez Ede utazó Nagykikinda. — Földes Imre utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Hornok Gyula Kunágota. — Gubesch György tisztviselő Temesvár. — Mandl Nándor utazó Budapest. — Szabó Vilma magánzónó Szeged. — Sabán Romul papjelölt. — Löwinger Rezső kereskedő Brád. — Rózsa Pál kereskedő Nagyvárad. — Herskovits Ignác kereskedő Battonya.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1908. évi július hó 22-én:

Nap és hold.

Operette 3 felvonásban. Irták: A. Vanillo és Loterter. Zenéjét szerző: Lecocq Károly. Fordították: Éva L. és Fáy J. Béla.

SZEMÉLYEK:

Picrates	Leövey Leo.	Manola	Kállay Jolán.
Don Braseiro	Hunyady J.	Beatrix	Zalay Margit
Miguel	Faludi K.	Sanchette	Kun Irén.
Don Degomaz	Kulcsár L.	Christeval	Ujj Kálmán.

Kezdete 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Szenzáció! Szenzáció!

Edward angol király és Fallières köztársasági elnök a londoni kiállításon.

Műsor 1908. július hó 22-én, szerdán:

1. Hajsza az apa után. Bohózat. — 2. A kis hegedűművész. Megható életkép. — 3. A jegyesek. Dráma. — 4. Nagyon fáradt vagyok. Kacagató. — 5. Egy amerikai vonat kirablása. Szenzáció. — 6. Az önfeláldozó hitves. — 7. A szép pék kisasszony. Kacagató. — 8. Nyíló rózsák. Fantasztikus színes kép. — 9. Edward angol király és Fallières francia köztársasági elnök a londoni kiállításon. Eredeti felvétel.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Bolgar Lajos.

NYILTTER.*

Nyilatkozat.

Belle János ur aradi lakos az aradi napilapok tegnapi számában egy értesítést tesz közzé, amelyben tekintettel arra, hogy én a rovina és cohesdi erdőkre vonatkozó erdőtulajdonjogát elismertem, óva int mindenkit, hogy velem a nevezett erdőkből termelendő faanyag tekintetében üzletkötésbe bocsátkozzék, vagy kezelmhez e címen pánat fizessem ki.

Mint hogy a közölt értesítés egyúttal engem szerződésességgel vádol, ami a fenti óvással kapcsolatban alkalmas arra, hogy személyemet illetőleg gyanúsítgatásokra szolgáltatson okot, az értesítés ezen formáját azon határozott kijelentéssel, hogy én semmiféle szerződésességet el nem követtem, kéaytelen vagyok a legerélyesebben visszautasítani.

Az való, hogy én az említett erdők faanyagát Belle János ur jóváhagyása nélkül el nem adhatom, de én nem is tettem ellenkező irányú kísérletet. Viszont Belle János urnak sincs joga ezen erdők faanyagát; nélkülülem eladni, minél fogva e tekintetben az érdekeltekre való figyelemmel ezennel óvással is élek.

Kijelentem végül az érdekeltek tájékoztatása végett, hogy a talpasi erdőből kitermelendő műfák tekintetében teljesen szabadon és önállóan rendelkezhetem.

Arad, 1908. július 21.

Scheer Lajos,
borosjenői lakos.

2535

* Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelőséget a szerkesztő.

Pénzének
ellensége,

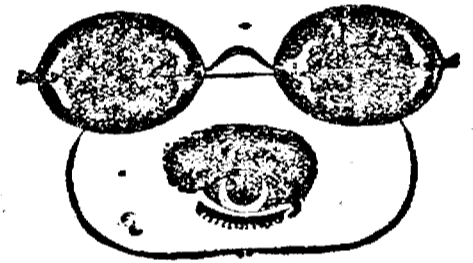
ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

Elsőrendű látsszerész üzlet.

DICK SAMU

Órák és látsszerész

Arad Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindennemű színházi látsszeréseket a legkülömbözőbb kiállításban, legfinomabb forgaték, orrcsipeitök és szemüvegek, arany, ezüst, nickel és tekenőbeka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

• Nagy raktár sűrűségi fokmérőkben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 2419

Szemüvegek és orrcsipeitök orvosi rendellet szerint azonnal készíttetnek.

Építetők szives figyelmébe.

Lenkey Antal

építési vállalkozó

Arad, Edelsbacher-u. 6/a.

Az építés terén elfogad a szakmába vágó tervek, a mai kornak megfelelő bármely stíl szerinti készítését. Elvállalok mindennemű kisebb és nagyobb földszintes lakházak, gazdasági épületek, községi templomok újból felépítését, ugyszintén mindenféle cementburkoló munkák készítését, régi épületek átalakítását és kisebb nagyobb javításokat stb., a melyek készítéseikért lehetőleg legolcsóbban számíttatnak. Szakszerű munkákért jótállás vállalatik.

A t. közönség becses pártfogását kérve maradtam

kiváló tisztelettel

Lenkey Antal,
kép. kőművesmester.

2377

Feltűnő ujdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé más nem szívhat.

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY

2890 - 1908. pm.

Hirdetmény.

Az Arad sz. kir. város törvényhatósága által kezelt Hertcska Mór ösztöndíj alapítvány egy polgári iskolai és egy gymnásiumi alapítványi helye megüresedvén, felhívom azokat, kik legalább fél jeles és fél jó osztályzattal bírnak s az alábbi feltételek valamelyikének megfelelnek, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényeiket hivatalomban 1908. évi szeptember hó 25-ig Arad sz. kir. város törvényhatóságához címezve nyujtsák be.

A pályázati kérvényhez melléklendő az előző iskolai évi bizonyítvány, illetőségi s a szülők vagyoni bizonyítványa.

Az alapítványi helyre pályázhatnak:

1. szegényaradvárosi árvák,
2. aradvárosi szegény özvegyek fiai,
3. aradmegyei szegény árvák,
4. aradmegyei szegény özvegyek fiai,
5. aradvárosi szegény tanulók.
6. Ha az 1-5 pontok alatt megjelölt pályázók nincsenek, bárhova való illetőségű és bármily vagyoni viszonyok között élő legjobb tanulók is pályázhatnak az ösztöndíjért.

Az ösztöndíjast Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága választja s az ösztöndíj megfelelő bizonyítvánnyal mindaddig megtartható, míg az ösztöndíjas Aradon a polgári iskolát, illetve a kir. főgymnásiumot látogatja.

Az alapítvány egyenként körülbelül 150 koronát tevő kamatok az évvégi iskolai bizonyítvány bemutatása után az iskolai év végén utalványoztatnak ki az ösztöndíjas, illetve törvényes képviselője kezébe.

Ezen hirdetményt az iskolai év kezdetén leendő körözés végett egyidejűleg az aradi kir. főgymnázium és az aradi polgári fiúiskola igazgatóságának is megküldöm.

Arad, 1908. július hó 13-án.

Varjassy,
polgármester.

20361 - 1908. sz.

Hirdetmény.

Gróf Réichenbach-Lessonitz Vilmos által rokkant tengerészek segélyezésére létesített alapítványra.

A trieszti cs. és kir. tengerész kerületi parancsnokság pályázatot

hirdet a fent nevezett alapítvány jövedelméből 1908. évi január hó 1-től számítandólag adományozandó egy. évi 200 korona segélydíj élvezetével járó alapítványi helyre.

Ezen alapítványra első sorban az 1864-ik évi május 9-iki helgolandi tengeri ütközetben rokkantá vált tisztek, valamint az ugyan ezen alkalommal elesett tisztek özvegyei és árvái, ilyenek hiányában valamely későbbi tengeri ütközetben rokkantá vált tisztek illetőleg ezek özvegyei és árvái bírnak igényvel.

Felhivatnak tehát az igény jogosultak, hogy a szükséges igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványukat folyó évi augusztus hó 15-éig a trieszti cs. és kir. tengerész kerületi parancsnokságnál nyujtsák be.

A folyamodó szegénységi, vagy helyhatósági bizonyítvánnyal tartozik igazolni, hogy vagyontalan szegény és segélyre szorul.

Fenti határidőn túl elkésve beérkező folyamodványok nem vétetnek figyelembe.

Arad, 1908. július hó 11-én.

A városi tanács.

9198 - 1908. sz.

Hirdetmény.

A gyalogutak gondozásáról alkotott 12757-408/1884. számú szabályrendelet 5. §-a értelmében felhívom a ház- és telektulajdonosokat, folyó hó 15-től szeptember 15-ig házuk, illetve telkük előtt az asphalt burkolattal ellátott gyalogutat mindennap délután 1 és 2 óra között, a másféle burkolattal ellátott gyalogutat este 7 és 8 óra között meglocsoltassák, mert ennek elmulasztása esetén az említett szabályrendelet alapján szigoruan büntettetni fognak.

Arad, 1908. évi május hó 15.

Sarlot,
főkapitány.

20079 - 1908. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az Arad sz. kir. város közönsége által a budapesti m. kir. Kertészeti tanintézetnél létesített alapítványi helynek betöltése iránt pályázatot hirdetünk azzal, hogy a pályázati kérvény f. év július 25-ig Arad szab. kir. város tanácsához benyujtandó.

A pályázónak 6 közép iskola vagy 6 polgári osztálynak elvégzését és szabályszerű gyakorlatot kell kimutatnia, 16 évesnél fiatalabb és 20 évesnél idősebb nem lehet.

A közelebbi feltételek a város gazdasági ügyosztályánál a hivatalos órákon belül betekintheők.

Arad, 1908. évi július hó 11-én.

A városi tanács.

DISZMŰMUNKÁK

MONITROZÁSOK

IRÓMAPPÁK.

ARADI NYOMDA

KÖNYVKÖTÉSZETE

ARAD ÉS SZEGED VÁROSAI POLGÁRI

NYOMDA ÉS LEGERŐSÍTŐ ÉS

RENDEL FELSZERELI

KÖNYVKÖTÉSZEZETŐNKET,

MOZ A LEGEGYSZERŰBB MŰKÖZTÉS

FOGYVA A LEGPÉNYESEBB MŰKÖZTÉS

DISZKÖTÉSSEK KÖZÖL KÖZÖL

DISZDOBOZOK

FÉNYKÉPTARTÓK

AMATŐR KÖTÉS.

TELEFON 151. SZ.

APRO HIRDETÉSEK.

AKINEK

ismeretség híján

Állástásra,
szelvére,
Ülővezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinszellőre,
certifikárra.

kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy,
irodászolgára,
pénzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szükség.

AKI

bérbecsnéni kíván

birókat,
básat,
radászterfő-
letet.

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat.

AKI

eladni kíván

butort,
vongorát,
bort,
gyümölcsöt,
zabonát.

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

Mindezeket vétel vagy bérbérvétel esél-
jéből keresi:

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbán értesítse, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

his hirdetés

rovatai használatja.

Az aradi turista egyesület

Arad-Hegyaljai úthálózatának tér-
képe. Automobilosok, kerékpáro-
sok és turisták használatára 50
fillér leszállított áron kapható
Ingusz I. és Fia könyvkereskedésé-
ben Aradon. Telefon 517. 201

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, oldalankint 85—60
kg. nehéz, kapható Raubauer
Nándornál, Ujszentannán. 1991

Gyakorlott könyvelő,

gépíró és irodista állást keres
cim a kiadóhivatalban.

Keresek

egy ügyes, megbízható minden-
esetleányt, a ki főzni és szoba-
leányi teendőket is tud. Cim a ki-
adóban.

Az új végrehajtási novella,

a bünt. törv. és bünt. perr. kieg.,
a bünt. törv. jegyzetszerű kiad.,
a közeg. ügy módosítása, a szesz-
adóról és termeléséről szóló t.-c.,
Illés bünt. tvkv. novell. magya-
rázata, megjelenéskor kaphatók
Kerpel Izsó könyvkereskedésében,
Aradon. 212

Egy jó házból való

4 polgárit végzett, jó erkölcsű fiu
mint tanuló felvétetik Weinberger
Ferenc ékszerésznél Arad, Fischer
Eliz-palota.

Használt ólom

megvételre kerestetik

Használt korcsmai vagy más hosszu asztalok

megvételre kerestetnek.

Czimet és árajánlatot a kiadóba
kérünk.

18043—1908. kh.

Hirdetmény.

A magyar királyi állami rovar-
tani állomás véleménye alapján
ezennel közhírré teszem, hogy a
hollóbogár (*picauda verticalis*) el-
leni védekezésnél a szedésen ki-
vül még a klorbáriummal való
permetezés ajánlható és pedig 100
liter vízre 5 kilogramm anyag
számítható s a tapadás fokozására
hozzáadható még ugyancsak 3%
szörp (melasz) is vagy utóbbi he-
lyett félkilogramm forró vízben
feloldott enyv. Megjegyezni kívá-
nom, hogy a hollóbogár lárvá ko-
rában hasznos, amennyiben sáská-
petékkel táplálkozik.

A klorbárium drogériában kap-
ható.

Arad, 1908. évi július hó 18-án.

Sarlot,
főkapitány.

Akar Ön nőülni?

Fel vagyunk hatalmazva hölgyek-
től (köztük olyanok is, kik tör-
vénytelen gyermekkel, vagy testi
hibával bírnak) 5000—500.000 ko-
rona vagyonnal, hogy nekik meg-
felelő férjet keressünk. Csakis olyan
urak, (ha vagyontalanok is) jelent-
kezzenek, akiknek komoly szándé-
kuk van és mi sem áll utjában
egy esetleges gyors házasságot
kötni — az írjon a következő címre:
L. Schlesinger, Berlin 18 2498

Nyomdánkban

2 középiskolát végzett

fiu

tanulónak

fizetéssel felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

20564 - 1908.

Pályázati hirdetmény.

Az aradi zenedében a város
közönsége által betöltendő kedvez-
ményes helyek közül kettő ürese-
désbe jövén, annak betöltésére
ezennel pályázatot hirdetünk.

A pályázati kérvények f. é.
augusztus hó 15-ig a város pol-
gármesteréhez nyújtandók be.
Arad, 1908. július hó 11-én.

A városi tanács.

17.406/1908 szám.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság Babsa telepés köz-
ségben (Temesmegye) építendő pásztorlak és tenyészállat is-
tálló, valamint egy külön álló sertéskan-ól, kut és árnyékszék
felépítési munkálataira Aradon a jószágigazgatóság hivatalos
helyiségében 1908. év augusztus hó 22-ik napján nyilvános
versenyárgyalást fog tartani.

Ajánlatok az összes munkálatokra egy általános összegben
teendők.

Az ajánlatban az ajánlati végösszeg számokkal és betük-
kel is kiirandó.

Az ajánlathoz az ajánlati összeg 5% ának megfelelő bá-
natpénznek valamely állampénztárnál történet letételt igazoló
pénztári nyugta csatolandó.

Az ajánlathoz készpénzt, vagy érték-papírt csatolni nem
szabad.

Jogosult versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy lepecsételt
sértetlen borítékban elhelyezett ajánlataikat legkésőbb folyó
évi augusztus hó 22-ik napján délelőtt 10 óráig az aradi m.
kir. jószágigazgatósághoz nyujtsák be, a hol azok ugyan az
nap déli 12 órakor fognak felbontatni.

Fenti kikötéseknek meg nem felelő, vagy elkésve érkezett
ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlat tevő az ajánlatában köteles kijelenteni, hogy a
helyi viszonyokat, továbbá az árlejtési és szerződési feltétele-
ket ismeri és magát azoknak aláveti.

Az aradi jószágigazgatóság fentartja a jogát, hogy a
beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson, esetleg az
összes ajánlatokat mellőzi.

A vonatkozó terv, költségvetés, szerződés tervezet, vala-
mint a vállalati általános és részletes feltételek az aradi m.
kir. jószágigazgatóságnál a rendes hivatalos órák alatt bete-
kinthetők.

Arad, 1908. évi július hó 17-én.

2528

M. kir. Államjóságigazgatóság.

DEPILLOR

HAJVESZTÓ.

E csodahatásu szerrei min-
den oly helyről, a hol a
hajnöves alkalmatlan, mint
arc, nyak, kezek, azt egy
pár perc alatt minden faj-
dalom nélkül eltávolítja.
Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN
használatát által. Nem pisz-
kit, nem ragadós, kezelése
igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól.
Csak olyan készítményt tessék
elfogadni, ahol „Anagallin“ szó
látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a
butorokat nem támadja meg.

Ára egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb,
legtartósabb
amerikai

Gummi-óvszer

NEVER.

6 darab egy eredeti fémdoboz-
ban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

241

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.